

"-Når lillesøstra mi tar seg en sigg, stumper jeg den og gir henne en pris i stedet"

s. 8 - 11 UT

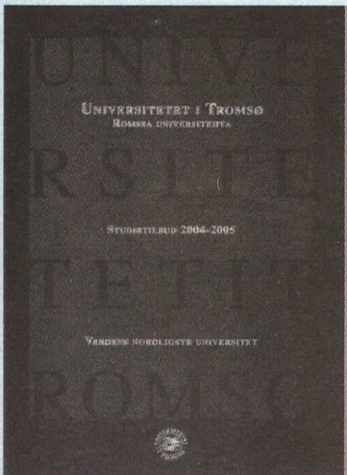
OPPRETTHOLDER MONOPOLET:

Med SiTø i ryggen skal en MIX-butikk inn på campus før sommeren.

side 5

KREATIV MARKEDSFØRING:

Når konkurransen spisser seg til og midlene er knappe må strategien legges om.

side 8

KONGEN PÅ HAUGEN:

Jørn Henriksen er valgt til ny leder i Norsk Studentunion (NSU).

side 2

FERSK HOVEDFAGSOPPGAVE GIR UITØ STRYK PÅ PSYKISK HELSE:

1 AV 3 HAR SLITT MED PSYKEN

■ Hver tredje student ved UiTø har på et eller annet tidspunkt hatt psykiske problemer, viser en ny undersøkelse. Av disse er det to tredjedeler som ikke har oppsøkt hjelp.

■ – Dersom vi i større grad går ut for å rekruttere av den gruppen som ikke søker hjelp, vil vi få flere pasienter enn vi er i stand til å håndtere, opplyser Studentenes sosialtjeneste.

side 6 - 7

LOVENDRING GIR INTERNASJONALE STUDENTER EKSTRA GEBYRER

STØTENDE AVGIFTER

■ Endringer i utlendingsloven har medført ekstra gebyrer for internasjonale studenter. I henhold til de nye forskriftene skal det nå kreves 600 kroner for behandling av søknader om oppholds- eller arbeidstillatelse.

■ Ruth J. Brett, president i International Students' Union (ISU), erkjenner at beløpet tilsvarer flere månedslønner i enkelte land og tror at dette vil være kroken på døren for fattige studenter som vil til Norge.

side 4

TIPS UTROPIA!

Er det noe du mener vi bør vite om? Beste tips premieres med 2 billetter til Tromsø Kino

utopia@utopia.no

77 64 59 00

PÅ KINO I MARS/APRIL

26.03. - Scooby Doo 2: Monstre på firfot -
The Passion of the Christ
02.04. - Den som frykter ulven - Katten -
50 First Dates - Hidalgo
09.04. - Elsk meg om du tør
23.04. - Kill Bill Volume 2 - School of Rock

LEDER

Voldspornografisk journalistikk

Utenriks: I Madrid ble 200 mennesker vilkårlig sprengt i lufta på vei til jobb. I Irak ble flere sivile og barn drept mens president Bush spøkte om de ikke-eksisterende kjemiske våpnene på en lun soiré i Washington. I Israel ble en liten, svak, men mektig mann utslettet og bølgen av hat ble ytterligere opphetet. I Kosovo brente de frustrerte albanere like greit noen serbiske landsbyer ned og hissige optøyer startet. I Somalia døde 11 mennesker i enda et menignsløst oppgjør. I Usbekistan døde to mennesker i en terrorhandling på en markeds plass.

Innenriks: Norge er ikke et land vaksinert for vold. Også her forekommer henrettelser, bombeattentater, mishandling og tortur. Det er veldig sjelden en helg går forbi uten å etterlate seg et blodig spor. Heldigvis er det ikke statstortur vi opplever her hjemme, men det hadde kanskje vært å foretrekke fremfor disse grusomme personlige tragedier. Og enda er det veldig få av oss som lar seg merke av det så veldig lenge av gangen.

Er dette en forsvarsmekanisme, eller har vi bare gått lei? Det er ikke lett å la seg bevege hver gang en avis trykker en tragedie. Hvis vi hver dag skulle brydd oss hadde vi nok brydd oss i hjel. For i morgen kommer flere til å bli drept i Israel, Bush vil vise flere hvor vittig han er og Irak vil ikke slutte å brenne. Ingen arter i verden er like selvutslettende som mennesket. Dette er kanskje grunnen til at vi ikke kan takle vår virkelighet uten en dose overfladiske skandaler. Det nye mediebildet har brakt mange konflikter og mange skjebner inn i våre stuer og disse konfliktene er ofte like tilfeldig skildret som ekteskapet til Britney Spears. Volden blir skildret på samme måte som resten av den sosiale pornografien vi trenger etter en slitsom arbeidsdag.

USA Today er akkurat nå rystet av etisk forkastelig praksis til en av dets medarbeidere, Jack Kelley. Han beskrev hjerteskjærende, dog ikke eksisterende situasjoner i Israel og tilpasset fakta til historiene sine. Han er ikke den første og heller ikke den siste journalisten som gjør dette. Jayson Blair, den beryktede New York Times-journalisten, er den som huskes best. Men også journalistene i Washington Post, Boston Globe og New Republican har vært fristet til å pynte på en historie eller to for å selge aviser.

Så fremst vi kun er interessert i noe som skal holde vår oppmerksomhet med mest mulig lidelse, kommer slike historier til å versere og gjøre et midlertidig inntrykk på oss. Så kommer vi til å glemme dem etter at vi har lest om Jack Osbourne's avvenningskur.

MAJA SOJTARIC

Ansvarlig redaktør: Maja Sojtaric
redaktor@utropia.no
Nyhetsredaktør: Dima Emelianov
nyhet@utropia.no
Kulturredaktør: Eivind Biering-Strand
kultur@utropia.no

Layout: Guro Brudvik Dalene
desk@utropia.no
Fotosjef: Lisa Halvorsen
lisa@utropia.no
IT-ansvarlig: Ørjan Vøllestad
orjan@utropia.no

Redaksjonsassistent: Andreas Myrvold
andreas@utropia.no

Neste deadline: torsdag 15. april
Neste utgave: onsdag. 21. april

SIDE 2 INTERVJUET

Kongen på haugen

Idealisme, studentpolitikk, og uforutsett tillit. Vel, Jørn Henriksen, en studentstyrepamp med ambisjoner, vil du snakke om det?

DIMA EMELIANOV

Statsvitenskapstudent og studentstyreprerentant Jørn Henriksen (21) ble denne helgen valgt inn som leder i Norsk Studentunion (NSU) på deres 50. landsting i Tromsø. Til høsten blir han den øverste representant for Norges største studentorganisasjon og de tilhørende 85.000 medlemmer. Da blir han en mektig mann.

– Mange påstår at NSU bare er et stort luftslopp, hva forventer du å utrette i din periode som leder?

Først og fremst vil jeg få samlet organisasjonen slik at vi på bred front kan kjempe for våre saker. Deretter vil jeg gå inn for å gjøre NSU en mer sentral organisasjon samt øke kunnskapen om oss ved lærestedene. Den største utfordringen blir utvilsomt å få studenter til å innse hvor viktig NSU faktisk er.

– Hva vil stå sentralt i arbeidet til NSU i tiden framover? Vil dine tidligere hjertesaker prege noe av arbeidet?

Ettersom NSU har en sentralstyrt politikk er det naturligvis ingen av mine hjertesaker som kommer til å ha direkte innvirkning på virksomheten til NSU. De sakene vi imidlertid skal fokusere på, slik som det ble vedtatt på landstinget, er gratisprinsippet som vi skal forsøke å lovfeste og ikke minst konverteringsordningen.

– Ettersom du er relativt ung, tror du at du kommer til å få den nødvendige

autoriteten som kreves i dette vervet?

Jeg tror ikke at dette blir et problem. Mine erfaringer har nemlig vist at alder er ubetydelig, og at det heller er måten du gjør jobben din på som er viktig – at du er en samlende person med evne til å inkludere. Dessuten er vi flere i arbeidsutvalget som er relativt unge.

– Det har vært satt et spørsmålstegn ved det demokratiske aspektet til NSU, hva vil du gjøre for å representere en så bred sammensetning av medlemmer?

Jeg vil ikke flagre i noen bestemt retning, men kommer til å kjøre den politikken som er blitt vedtatt på Landstinget. Ikke minst skal arbeidet være samlende og nær kontakt med lokallagene skal opprettholdes, noe som er ytterst viktig ettersom det er den beste måten å ta pulsen på livssituasjonen ved de ulike lærestedene på. Slik skal vi altså prøve å ha en samlende, og ikke ekskluderende, politikk.

– Du har vært initiativtaker bak utallige internasjonale prosjekter, ikke minst konferansen om studentrettigheter som blir arrangert i april, skal også NSU utvide horisontene i tiden framover?

NSU skal ha et solidaritetsperspektiv. Er det noen studenter som lider, så skal vi være der for å hjelpe. Men vi skal ikke gripe inn og heller ikke ta et bestemt politisk standpunkt. I verste fall kan det ekskludere studentgrupper med ulike meninger, og det ville jo vært i strid med vår samlende politikk.

FØREREN: Jørn Henriksen ble nylig valgt til leder i Norsk Studentunion.

– Skal NSU-vervet kombineres med ambassadørvirksomhet for Universitetet i Tromsø?

Universitet i Tromsø er universitetet i mitt hjerte, men akkurat dette har jeg ikke tenkt på. Jeg tror likevel ikke at jeg skal drive forkjemp for noe spesielt lærested. Min oppgave er tross alt å representere hele landet som en helhet.

– Hva synes du om å bli fremmet? Er det planer som har gått i vasken?

Det var smigrende, og ikke minst en tillitserklæring. Ettersom jeg alltid har vært interessert i internasjonalt arbeid, og ikke minst fordi jeg søkte på stillingen som internasjonalt ansvarlig i det nasjonale arbeidsutvalget, har jeg ikke tenkt på dette vervet. Jeg var derfor veldig uforberedt, men kommer til å bruke mye tid på nettopp på å forberede meg i framtiden.

– Er du en idealist eller en cv-rytter?

Jeg har engasjert meg i studentpolitikk fordi jeg synes det er spennende. Høyere utdanning er et viktig område, og når man jobber med saker knyttet opp mot det og i tillegg får gjennomslag, da er det veldig motiverende. "I'm not in it for the money."

– Du skrev i din søknad at du tror du på blomster, kjærlighet og alt som er fint? Er dette noe av det du vil tilføre NSU?

Hehe. I tillegg til politikk er jeg en gladgutt og har mye selvironi, og det er jo en god ting å ha i motvind.

Utopia
for 10 og 25 år siden

10 år siden

Et senter for kvinneforskning kan være en ressurs for både studenter og forskere. Ved å ha et slikt senter å gå til kan jenter oppmuntre hverandre til å drive med forskning og til å ta hovedfag. Det er kun åtte prosent kvinnelige professorer på universitetet. – Vi håper tre hundre "sinte" jenter møter opp – og roper HØYT for opprettelse av senteret, sier Nina Amble og Tone Holmen med krutt i stemmen.
Hentet fra saken – Åpent møte om kvinneforskningssenter: Jenter – tropp opp og rop høyt

25 år siden

I disse dager kommer ei ny stortingsmelding om oljevirksomhet i nord, og i den forbindelse har studentavisa bedt Jan Einar Reiersen, stipendiat ved institutt for samfunnsvitenskap, om en kommentar til myndighetenes nye utspill, sett i lys av hva utredninga viste. – Det som nå er mest framtrødende er at distriktpolitiske argumenter er redusert til fordel for nasjonale, mener Reiersen.
Hentet fra saken – Prøveboring nord for 62 gr. – ny stortingsmelding

Utopia er et organ for studentene i Tromsø. Avisa utgis med støtte over semesteravgifta.

Adresse: Universitetet i Tromsø
Hovedgården
9037 Tromsø

Telefon: 77 64 59 03
Fax: 77 64 51 99
E-post: utropia@utropia.no
Vev: www.utropia.no

Trykk: Troms avistrykk
ISSN: 0806-9611

Medarbeidere: Ingvild Buhaug
Pernille Dehli
Christian Grevstad
Glenn Fagervik
Per Josef Insulan
Kai Magne Melhus

Thomas Metz
Andreas Myrvold
Sian Constance O'Hara
Christopher Sørli
Eirik Linaker Berglund
Bente Jensen

Mikkel Berg
Linda Wiechetek
Erik Kaspertu
Linn Iril Hjelseth
Rie Aleksandra Rørstrand
Heidi Johansen

3

Onsdag 31. mars 2004

KOMMENTAR

NEWS IN BRIEF

RELATIVT FRITTGÅENDE HØNS

Illustrasjon LINN IRIL HJELSETH

Mat eller matavfall?

LINDA WIECHETEK

Mye av det butikkene selger til forbrukerne kan neppe kalles mat. Ser jeg på baksiden av en høykvalitetsforpakning til et lavkvalitetsprodukt så begynner jeg å lure på om det er mat eller kjemirester som selges til meg. En lysende grønn saftflaske merket X inneholder sukker, vann, åtte prosent råsaft, E, E, E, E, E, E og atter en E. Nå er ikke alle tilsetningsstoffene syntetiske og farlige, men spørsmålet skulle kanskje heller være – har de ernæringsverdi?

Frittgående høns?

Faktumet er det at de fine glossye bildene og assosiasjonsrike attributtene suggererer et attraktivt produkt istedenfor å gi et reelt inntrykk av produktets virkelige verdi. Begrepet *frittgående høns* betyr neppe at hønene får være ute i det fri, men heller det at det ikke skal være flere enn 11 høns per kvadratmeter slik at de har mulighet for vagling.

Sprøytemiddelrestene i maten er regulert ved hjelp av fastsatte grenseverdier. Det som derimot ikke kontrolleres er kombinert virkning av forskjellige sprøytemidler og langtidskonsekvenser derav. Men uansett grenseverdier har jeg faktisk lite lyst å spise det som dreper insekter. Om pesticidinnholdet i frukt, antibiotikaene i kjøttet eller helsetilstanden til dyret som vi får servert, står det heller ingenting på emballasjen.

Emballasjejuks

Genmodifiserte produkter blir snart en annen aktuell ingrediens i norsk mat. Siden

merkning ennå ikke kreves overalt og EU-landene krever det bare når innholdet overstiger 0,9 prosent, kan norske ferdigprodukter med råstoffer fra andre land allerede nå ha genmodifisert innhold.

Også produktets miljø- og etiske verdi er lite beskrevet på emballasjen. Vi vet ikke om arbeiderne blir økonomisk utnyttet, om dyr blir torturert eller om drikkevann forurenses på grunn av produksjonsmetodene. Slikt tenker man ikke over når man kjøper mat. Det er ofte ikke matens innhold, men utseende og prisen som avgjør hva vi handler.

Dyre konsekvenser

Avstanden mellom produsenten og forbrukeren er nå såpass stor at vi har få muligheter til å kontrollere direkte hva vi spiser. Er det altså kundenes ansvar å kjempe seg gjennom informasjonshaugen om matens innhold og uforståelige kjemiske betegnelser som like godt kunne være på japansk? Er ikke det rart at kunden skal ha ansvar for at han ikke skal bli lurt? Er det da til gjengjeld rett å stjele fra butikken så lenge det ikke legges merke til, ettersom det er butikkenes ansvar at de ikke skal bli lurt?

Siden vårt matvalg har så mye å si både ernæringsmessig og økologisk sett, har vi nesten ikke råd til å bare la produsentene bestemme. Som deltakere i økosystemet blir vi til slutt selv ramma av miljøkonsekvensene. Bruk av for eksempel kunstgjødsel betyr vannforurensing, og "ulykkelige høns" innebærer økt bruk av antibiotika. Maten blir altså likevel ikke så billig.

Alternativ mat

Forbrukerne kan være med på å regulere tilbudet gjennom å kjøpe det de oppfatter som bra og dermed kreve kvalitet istedenfor bare kvantitet. Hva er så alternativet?

Det kan for eksempel være kjøp av lokale produkter, som på grunn av kortere transportsvei krever mindre konserveringsmidler og energi, er årstidsavhengig og dermed vanligvis også vitaminrikere. Det støtter lokale bønder og gir dem bedre muligheter til å bruke tradisjonelle produksjonsmetoder.

Et godt alternativ er også økologiske produkter. Innafor dette området finnes det forskjellige merker som er beskytta. Det norske Ø-merket er kontrollert av *Debio* og innebærer at produktene ikke inneholder genmodifiserte organismer, kunstgjødsel, kjemisk framstilte konserveringsmidler og antibiotika i dyrefôr.

Svenske og danske produkter som finnes i norske butikker er merka med "KRAV" eller "Statskontrolleret økologisk". Biodynamisk (*Helios*) går et skritt videre og krever at gården skal være selvforsynt med tanke på fôr og gjødsel.

Selvfølgelig er ikke alt som heter økologisk nødvendigvis bedre, og kritisk egenvurdering av maten er fortsatt uunnværlig. Hvis det for eksempel produseres grønnsaker med og uten kunstgjødsel rett ved siden av hverandre, så spør det hva begrepet økologisk er verdt. Kunstgjødelsen i den ikke-økologiske delen påvirker jo da også den "økologiske". Omvendt er ikke alle produkter uten Ø-merke nødvendigvis uøkologiske og fulle av pesticider.

CHANGES IN THE law about foreigners have led to an increase in fees for international students. Ruth J. Brett, president of the ISU, believes this will be the end for the poor students who want to study in Norway. Because of the new regulations, it now costs 600 NOK to submit or renew residence and work permit applications. This coming fall this will be the reality for international students who attend Norwegian colleges and universities.

THE MONOPOLY of the Association of Students will not be broken, even though a new grocery shop will be established on campus before summer. The association will only use the MIX shop as a franchise and regulate the prices itself. Student board leader Vegard Stokland confirms that this is due to the conservative forces in the university leadership and student board. "We want to keep commercialisation and education separate".

AS THE CLOSING date for applications for the university is approaching, the methods for recruiting new students are both creative and cost-efficient. The new methods include the *home for Easter- and postcard campaigns*. In the Easter campaign, students will visit their old high schools to promote the university in their hometown for a bonus of 1000 NOK. "We use the students because they are credible ambassadors that the pupils at high schools can identify themselves with", says Torgunn Wærås at the Information department.

RESEARCH SHOWS that every third student at the university of Tromsø has mental problems of some kind. Two thirds of them have never sought help to overcome their problems. The psychology graduate, Hedvig Skarsvåg, believes most students want to deal with the problems on their own. She gets support from the student priest Tor Stranda. "They prefer anonymity, and have probably fallen into negative patterns of behaviour; they do not dare to take contact."

Nyhetsredaktør

Dima Emelianov
nyhet@utropia.no
Kontor 77 64 59 03
Mobil 928 59 811

Bli hørt

Kronikk:
Kommentar:
Utrop:

6000 - 8000 tegn
3000 - 4000 tegn
maks 2000 tegn

OPPRØRT: De nye avgiftene skaper negative bølger blant internasjonale studenter. På det verste vil disse avgiftene ha en avskrekkende effekt på studenter fra utviklingsland.

Foto DIMA EMELIANOV

Støtende avgifter

FOR COMPLETE TRANSLATION, SEE PAGE 12

Endringer i utlendingsloven har medført ekstra gebyrer for internasjonale studenter. Ruth J. Brett, president i ISU, tror dette vil være kroken på døren for fattige studenter som vil til Norge.

DIMA EMELIANOV

nyhet@utropia.com

De nye forskriftene gjør at det nå koster 600 kroner å få behandlet en søknad om oppholdstillatelse, arbeidstillatelse, bosetningstillatelse eller fornyelse av en slik tillatelse. Til høsten vil dette

være en realitet for internasjonale studenter som skal studere i Norge.

Kortere ventetid

Det er Kommunal- og regionaldepartementet som har bestemt at det nå skal innføres gebyr for behandling av søknader etter utlendingsloven. Loven gir dispensasjon fra denne regelen for asylsøkere, borgere av EU- og EØS-land, samt søkere under 18 år.

– Formålet med gebyrene er å føre til at antall ufullstendige søknader og søknader som under ingen omstendigheter ville bli innvilget minker. Dette vil føre til at søknadsprosessen for de med

– Dette er rett og slett diskriminerende... det skaper en "oss og dem" holdning.

en reell sjans vil ta mindre tid, opplyser departementet.

Betydelig sum

Av de totalt 9.918 utenlandske studentene som høsten 2003 studerte ved norske universiteter og høyskoler, kom omkring 4.000 fra land som ikke er omfattet av EU / EØS-samarbeidet. I alt er 113 slike land representert. Dette forteller tall fra *Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste*.

I 51 av disse landene tilsvaret et gebyr på 600 kroner i overkant av en gjennomsnittlig månedslønn. I 33 av landene som er representert tilsvaret dette gebyret mer enn to gjennomsnittlige lønninger, viser tall fra *The World Bank Group*. Visepresident i International Students' Union (ISU), Nina Rojina, mener at dette er med på å vanskeliggjøre situasjonen for ubemidlede studenter.

– Diskriminerende

– Dette er rett og slett diskriminerende, sier Rojina, og jeg oppfatter det som om en stadig høyere mur reises rundt EU. Ikke bare blir det vanskeligere for

studenter som ikke er fra Vest-Europa å komme til Norge for å studere, men det skaper en "oss og dem" holdning, sier hun.

Line Vråberg ved internasjonalt studentkontor bekrefter at den økonomiske støtten for studenter

– Det er definitivt noen studenter som kommer til å bli påvirket av dette

fra land som ikke inngår i EU/EØS-samarbeidet er svært begrenset inntil de har kommet til Norge.

– I utgangspunktet er det kun NORAD-studenter som får støtte før de kommer til Norge. Dette skjer i form av flybilletter, opplyser hun overfor Utropia.

Ifølge Rojina er også gebyret som må betales i forbindelse med arbeidstillatelse et problem.

– Studenter må nemlig også betale 600 kroner i gebyr for å kunne ta et jobboppdrag, og da

blir skuffelsen stor når de ender opp med å tjene 300, forteller hun.

Økonomisk byrde

Hun får støtte av Ruth J. Brett, president i ISU. Også hun mener at gebyret kan være ei tung økonomisk byrde for mange studenter, og kroken på døren for en del.

Men Brett trekker fram mangfoldet i utviklingslandene og påpeker at selv om det er 42 prosent i hennes hjemland Kenya som lever under FNs fattigdomsgrense, er det også en øvre og relativt pengesterk klasse som har råd til alt dette.

Hun bekrefter imidlertid at den nye loven trolig vil ha en avskrekkende effekt for de aller fattigste. – Det er definitivt noen studenter som kommer til å bli påvirket, sier hun.

Opprettholder monopolet

Med Studentsamskipnaden i ryggen skal en MIX-butikk inn på campus før sommeren. Studentstyreleder Vegard Stokland mener monopolet vil komme studentene til gode.

DIMA EMELIANOV

nyhet@utropia.com

I slutten av mai skal Studentsamskipnaden (SiTø) etter planen åpne en dagligvarebutikk på universitetsområdet. Virksomheten vil foregå under butikkjeden MIX, men prisene kommer til å fastsettes av SiTø som også vil håndtere et eventuelt overskudd butikkdriften kommer til å generere, opplyser representanter fra Samskipnaden.

Samskipnaden styrer

– Kjeden vil ikke kunne sette prisene selv. Dette vil Studentsamskipnaden i Tromsø (SiTø), ettersom de kun kommer til å benytte seg av MIX som franchise, ha eksklusiv rett på, forklarer velferdsansvarlig i studentstyret Hans Eivind Dalsbø.

Dette betyr at SiTø i praksis kommer til å betale 6.000 kroner årlig for å få tilgang til MIX som varemerke samt kjedens grossister. Dette vil åpne for gunstigere oppkjøpspriser, men ingen økonomiske forpliktelser overfor kjeden. Samskipnaden vil altså ha full kontroll over virksomheten.

Universitetsdirektør Arne Benjaminsen påpeker at butikk-

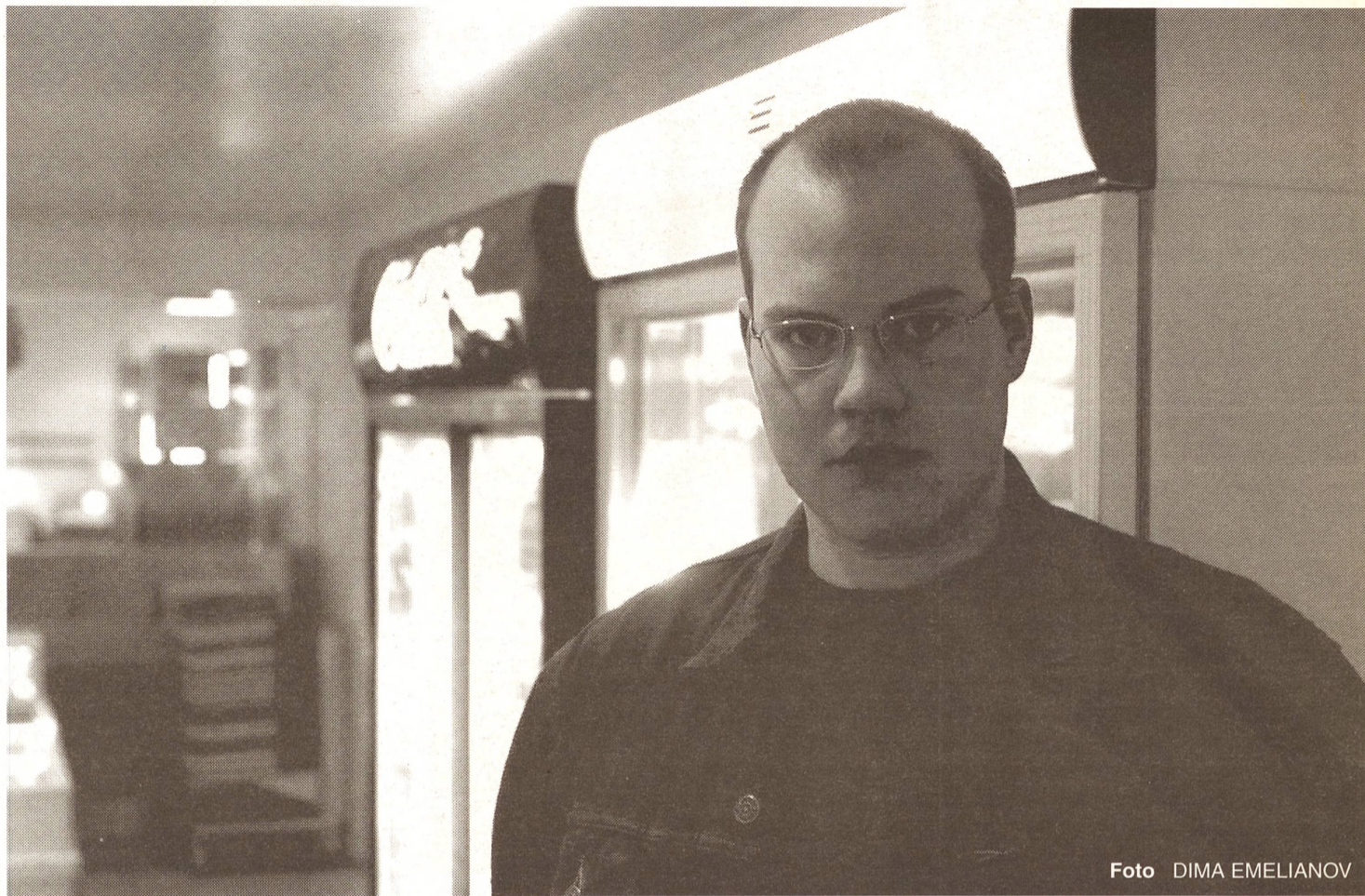

Foto DIMA EMELIANOV

STENGT: – Ingen kommersielle aktører skal inn på universitetsområdet, sier velferdsansvarlig i studentstyret Hans E. Dalsbø.

lokalet vil bli døpt om til SiTø-hjørnet, nettopp for å markere at det er Studentsamskipnaden som tar seg av studentvelferd i Tromsø.

Ingen kommersialisering

Det har imidlertid ikke vært aktuelt å la rent kommersielle aktører flytte inn på universitetsområdet, opplyser studentstyretrepresentanter.

Studentstyreleder Vegard Stokland bekrefter overfor Utopia at det er konservative holdninger i universitetsledelsen

samt studentstyret som er hovedårsaken til at kommersielle aktører per i dag ikke har adgang til universitetsområdet.

– Vi vil holde kommersialisering og utdanning atskilt, sier Stokland. Videre påpeker han at dette mer enn noe annet er en prinsipp sak. Han tilbakeviser imidlertid at MIX skal brukes til å få studentene, og at prisene vil være konkurransedyktige til tross for mangel på direkte konkurranse utenfra.

– Et eventuelt overskudd vil uansett gå til Samskipnaden,

og vil på denne måten komme studenter til gode, forsikrer Stokland.

Full kontroll

Plandirektør for teorifagbygget, Unni Grøneng, innrømmer at det er trolig mange som kunne tenkt seg å være midt i "det smørøyet Universitetet er", og påpeker at det tidligere har vært en bensinstasjon og enkelte varehus som har meldt sin interesse.

Hun påpeker videre at selv om det planlagte samarbeidet lukter kommersialisering, har

Samskipnaden full kontroll, og at dette er gjort for å sikre uavhengighet.

– Vi har vært påpasselig med at dette ikke skal være et ekte-skap. På den måten kan vi forlate avtalen dersom vi mener den er i strid med våre interesser, sier hun.

Dagligvarebutikken vil befinne seg i et av hovedbyggene på teorifagbygget og vil ha et totalt areal på like under 100 kvm.

– Slipp markedet fri

Moderat liste stiller seg kritisk til at universitetsområdet holdes stengt for kommersielle aktører.

DIMA EMELIANOV

nyhet@utropia.com

– Monopol virker i utgangspunktet som et onde, men det er viktig å understreke nyansene, fastslår studentstyretrepresentant for Moderat liste, Håkon Bryge. Kravet om kommersielle aktører på campus var forankret i partiets program, men har så langt ikke blitt til virkelighet.

– Noen monopol oppstår fordi et firma er bedre enn samtlige

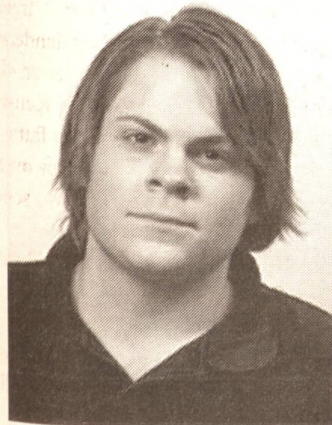
konkurrenter, sier Bryge og påpeker at dagens kantiner kan tilby meget dårlige produkter uten at de vil oppleve kundeflukt, dette er snakk om et kunstig monopol.

– Vi ønsker derimot å ha en 100 prosent kommersiell aktør som kun søker profit, fortsetter Bryge, og dette av den enkle grunn at en slik aktør kun vil ha mulighet til å eksistere om han tilfredsstill oss. Både når det gjelder service og når det gjelder pris.

Han påpeker videre at det beste ville vært å slippe markedet fri nettopp fordi det er studentene som bestemmer hvor de vil handle, og butikken vil derfor kun eksistere på studentenes nåde.

– Hvis det ville betydd kroken på døren for kantinene, hva så? Det ville bare vært et uttrykk

for at studentene ikke fikk det de ville til den prisen de ville betale, avslutter Bryge.

KRITISK: Håkon Bryge (Moderat liste) vil ha kommersielle aktører på campus.

Havnet på rett hylle?

Siste 5 år har ca 850 elever tatt fag hos oss. Et år kan gi deg 8-10 ekstra poeng.

Pris pr fag, inntil totalt kr 36.900 pr år (+ evt lab). Borteboer-stipendet fra lånekassen dekker inntil kr 32.000.

**NORSK
PRIVATGYMNAS
TROMSØ**

www.norskprivatgymnas.no / tlf 7760 1800

Flere jobber bort helgene

Ifølge Statistisk Sentralbyrå (SSB) har antallet studenter som jobber ved siden av studiene økt fra 2002 til 2003. SSB forteller videre at 42 prosent av ungdommene mellom 16 og 24 år jobber på lørdager, og at blant disse er det jentene som jobber mest. – Vi registrerer at det er veldig mange studenter som jobber. Ifølge Vidar Grøtta, leder for karrieresenteret ved UiO, kan dette skyldes at studiefinansieringen ikke strekker til eller at studentene føler behov for arbeidserfaring ved siden av studiene, skriver Universitas.

Ønsker psykologhjelp

En av tre Trondheimsstudenter føler behov for profesjonell psykologisk hjelp i løpet av den tiden de studerer. Dette kommer fram i en undersøkelse gjort av TNS Gallup, skriver studentavisa Under Dusken. Studiepress og problemer med sosiale relasjoner er visstnok grunnene til at mange pådrar seg angst og depresjoner. – De «kuleste», de som får innpass i linjeforeningene eller i gjengene på Samfundet, greier seg. Men for mange er nok den sosiale terskelen for høy, mener velferdsdirektør Suzette Paasche i SIT.

1 av 3 ønsker p

BALANSE: Avdelingsleder Kåre Olsen mener balansen er hårfin, men spår problemer dersom en økning i antall henvendelser skulle komme. **Foto** AUDUN RUNDBERG

– Problematisk med økning

Studentenes sosialtjeneste hjelper årlig omkring 500 studenter. Ifølge avdelingsleder Kaare Olsen vil en større økning av henvendelser sprengte deres kapasitet.

DIMA EMELIANOV

nyhet@utropia.com

– Akkurat nå har vi en hårfin balanse mellom tilbud og etterspørsel – det er noen på gangen hele tiden, konstaterer avdelingsleder Olsen som spår overbelastning dersom en økning av henvendelser kommer.

Han leder det sosiale støtteapparatet ved Høgskolen og Universitetet i Tromsø, og har registrert de problemene som den nylige undersøkelsen har indikert.

Studentenes sosialtjeneste hjelper omkring 450 studenter hvert år, noe som utgjør rundt fem prosent av studentmassen ved UiTø og HiTø. Ifølge Olsen vil det være et stort problem om en større økning i antall henvendelser skulle komme.

– Dersom vi i større grad går ut for å informere den gruppen som har problemer men ikke søker hjelp, vil vi få flere henvendelser enn vi er i stand til å håndtere, sier Olsen og bekrefter at dette

kan bli problematisk.

– Vi synes at en økning i antall studenter som henvender seg til oss er bra, men dette må følges opp av bevilgninger.

Olsen påpeker at det er tre ting som tar opp deres tid som støtteapparat; forebygging av psykiske plager, behandling av disse og informasjonsarbeid. Det blir imidlertid vanskelig å ta hånd om alle studentene dersom informasjonsarbeidet trappes opp. Det vil bety mindre tid til eksisterende klienter, og i tillegg en enda større bølge av studenter som søker hjelp i etterkant.

– Universitetet bruker millioner på informasjonsarbeid og rekruttering, men jeg mener at et godt tilrettelagt velferdstilbud er vel så viktig. Studentene skal jo ikke bare komme hit, de skal også trives her, konstaterer Olsen.

Hver tredje student på UiTø har på et eller annet tidspunkt hatt psykiske problemer. Av disse er det to tredjedeler som ikke oppsøker hjelp.

DIMA EMELIANOV

nyhet@utropia.com

INGVILD BUHAUG

ingvild@utropia.no

Høsten 2003 fikk 1500 studenter ved Universitetet i Tromsø (UiTø) tilsendt et elleve sider langt spørreskjema som et ledd i en hovedfagsoppgave i psykologi. 741 returnerte skjemaet ferdigutfyllt, og la med dette grunnlaget for et oppsiktsvekkende resultat.

– Flere enn ventet

Av undersøkelsen kom det fram at 33,8 prosent av studentene ved UiTø hadde et behov om å søke hjelp i forbindelse med et psykisk problem. Av disse hadde to tredjedeler, eller 22

prosent, ikke søkt hjelp til å håndtere problemene. Hedvig Skarsvåg, hovedfagsstudenten bak undersøkelsen, bemerker overfor Tromsøflaket at gruppen var større enn man ventet.

– Mange stiller et krav til seg selv om at de skal klare seg på egenhånd og av den grunn søker de ingen hjelp, forklarer Skarsvåg, og ser man nærmere på de som unnlater å søke hjelp, dannes et bilde av en gruppe som sliter med sosiale relasjoner og som har lav selvfølelse. Da er det også forståelig at noen velger å holde problemene sine for seg selv.

Anonymitet

Av de eksisterende hjelpe-tilbudene er psykolog, allmennlege, studentenes sosialtjeneste, og studentpresten oppført som aktuelle alternativ dersom den omtalte gruppen bestemte seg for å søke hjelp. Blant ikke-eksisterende tjenester var internett og krisetelefon populære; nærmest 60 prosent av de som følte de hadde behov for hjelp stilte seg positiv til å oppsøke krisetelefon og hjelpetilbud på internett

50.000 kr

til det fagmiljø eller den enkeltperson som utmerker seg positivt med hensyn til å arbeide for et godt læringsmiljø

Fristen for å nominere kandidater til

undervisningsprisen

er satt til

1. mai 2004

Statutter for undervisningsprisen og veiledning for nominasjon av kandidater til prisen fås ved henvendelse til Studieavdelinga ved Joakim Bakkevold tlf 77 64 63 22, fakultetene eller ved å gå inn på følgende web-adresse: www.adm.uit.no/studieavd/info/undervisningspris/

Nominasjonen sendes til: Studieavdelinga, Administrasjonsbygget

Snobbete jobbholdning

Når studentene skal ut i arbeidslivet er de ofte uforberedt på hvor vanskelig det kan være å få seg en jobb, skriver studentavisa Studvest. – På Historisk-filosofisk fakultet vil alle jobbe i forlag, og på Samfunnsvitenskapelig vil alle inn i UD. Og som siste utvei kan de kanskje ta en lærerjobb, sier Tale Nesmann Berntsen ved karrieresenteret i Bergen. – Dette er en snobbete holdning. Mange tror at drømmejobben skal ligge under stillingsannonserne. Det gjør den sjelden, mener Ingrid Wiggen.

Karakterslurv på UiO

Studenten Gunn Sogn Andersen oppdaget ved en tilfeldighet at det var registrert andre karakterer i UiOs datasystem enn det som sto på innleveringen i generell biologi ved tilbakelevering, skriver Universitas. I løpet av siste halvannet år har til sammen fire studenter ved UiO meldt fra om slike tilfeller. Studiedirektør Toril Johanson mener rutinene stort sett er gode nok. – Vi må likevel være oppmerksom på at det kan forkomme menneskelige feil, selv om det helst ikke skal skje, sier hun.

Onsdag 31. mars 2004

Psykisk hjelp

Mange stiller et krav til seg selv om at de skal klare seg på egenhånd, og av den grunn søker de ingen hjelp

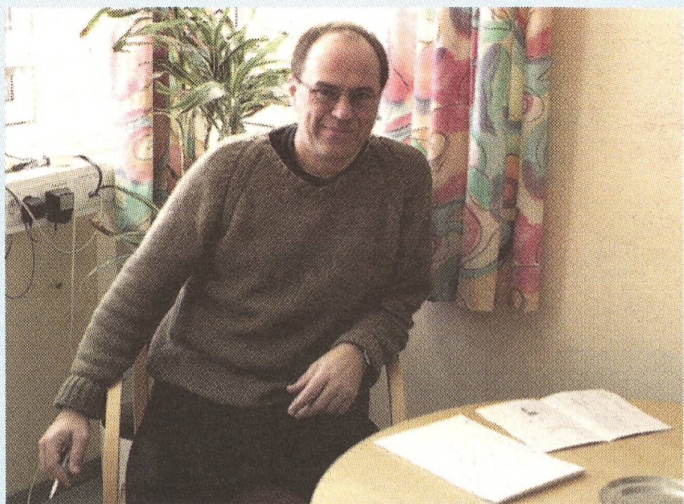
dersom dette fantes.

Ifølge studentprest Tor Stranda har de sistnevnte punktene klar sammenheng med at disse studentene tidligere ikke har oppsøkt hjelp. – Vi ser at de verdsetter anonymitet, noe som igjen kan tyde på at de er havnet i en ond sirkel som det er vanskelig å komme seg ut av – de tør ikke å ta kontakt.

Sentralisert tilbud

Per i dag er det *Studentenes sosialtjeneste (SS)* som arbeider mest med studenter som har psykiske og sosiale problemer; alt fra eksamensangst til alvorlige psykiske problemer. Sosialtjenesten tilbyr individuell rådgivning og veiledning, men ikke langvarig behandling. Da er videre henvisning til lege eller psykolog alternativet.

Hjelpen er imidlertid sentralisert på *SS*. Dette bekrefter Universitetets *handlingsplan for studenter med funksjonshemming 2000-2005*. Den slår fast at det ved fakultetene per i dag ikke jobbes konkret med tiltak rettet mot denne gruppen. Heller ikke studentorganisasjonene har noen

VARIASJON: Studentprest Tor Stranda mener studentene også trenger utenomfaglig veiledning.

Samlebåndseffekt

Studentprest Tor Stranda mener at mål om effektivitet og den ensporede studieveiledningen kan ha noe av skylden for de psykiske problemene.

særskilte opplegg for medstudenter med psykiske problemer.

– Den største overraskelsen for oss med denne undersøkelsen var at en såpass stor prosentandel har følt behov for å oppsøke hjelp, men ikke gjort dette. Vi følte nemlig at vi hadde tatt hånd om den største delen, noe som jo visste seg å være omvendt, sier studentprest Tor Stranda.

Utover de årsakene som er offentliggjort gjennom undersøkelsen, peker han ut kvalitetsreformens mål om effektivitet som en av grunnene til de overveldende tallene.

– Ettersom alt nå er så faglig rettet og ensporet, møter følelsene mange stengte dører hos studieveilederne, forteller Stranda. – Rådgivere gir kun faglige råd, mens studentene ofte trenger noe mer enn bare dette.

Ifølge Stranda er det sosiale støtteapparatet omtrent det siste som faller på plass i forbindelse

med kvalitetsreformen, til tross for at rådgivning og veiledning har vært vektlagt. I tillegg trekker Stranda fram den nye strukturen i høyere utdanning som et reelt problem; universitetene får per i dag bevilget midler for antall produserte studiepoeng. Da lønner det seg for universitetet å inngå langvarige kontrakter, eller studieprogram.

– Det er ikke alle som vil binde seg til fagpakken, eller fastsatte studieløp, som Universitetet har forsøkt å "selge" til flest mulig studenter. Man har nettopp sett det at mange flykter fra disse og tar enkeltemner i stede, noe som indikerer usikkerhet og forvirring hos mange, sier Stranda.

DIMA EMELIANOV

nyhet@utopia.com

kjempetilbud til studenter

for deg som studerer teknologi og realfag og planlegger en master

Som studentmedlem får du mange fordeler:

- Gratis kurs og arrangementer på lærestedene
- Hjelp til jobbsøking, ansettelse og riktig lønn
- Gratis forsikring (ulykke, PC eller innbo)
- Teknisk Ukeblad og Magasinet Tekna

Les mer om fordeler og vilkår på www.tekna.no

Studentmedlemskap koster bare kr 140 pr semester!

Har du spørsmål kontakt dk.nord@tekna.no

for deg som studerer teknologi og realfag

www.tekna.no

Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening

Tromsø Røde Kors

ØNSKER DU Å BLI KJENT MED NYE MENNESKER OG KULTURER?

DA KAN DU VÆRE MED I FLYKTINGEGUIDE PROSJEKTET

Flyktningeguide-prosjektet arbeider for å styrke kontakten mellom tromsøværingen og nye innvandrere/flyktninger ved å fremme vennskap og forståelse. Målet er å bygge sosiale nettverk.

Kravet er at du som guide blir med den nye "vennen" din minst 2 timer i uken, i 9 mnd. Guiden og flyktingen kobles på bakgrunn av fellesinteresser.

Som guide kan du også delta på andre fellesaktiviteter og kurser i regi av Tromsø Røde Kors.

Det er stort behov for flere guider, særlig mannlige

Tromsø Røde Kors utfordrer deg til å være med å oppleve gleden og utfordringen med å møte og bli kjent med et nytt menneske. Være guide og bli guidet i andre menneskers kultur og hverdag.

For mer info ring

Tromsø Røde Kors 77 61 36 61/412 39 878

E-post flgp@online.no

Fyllesending i Bergen

Studvest melder at Bergen Student TV (BSTV) nylig kringkastet en fyllesending, med blant annet fulle programledere. I et av humorinnslagene var et seriøst intervju om alkoholmisbruk klippet om, til tross for at sjefpsykolog Frode Andreassen på forhånd hadde avtalt at intervjuet ikke skulle brukes til noe useriøst. – Jeg ser ikke på dette som noe stort problem, for det var uskyldig og ikke vondt ment, sier redaksjonssjef Veslemøy Aga.

Dårlige kår for nyutdannede

Ferdigutdannede studenter i Norge har dårligere økonomiske kår enn i våre naboland, melder Studvest. I Danmark får nyutdannede arbeidsledige 10.000 danske kroner i måneden. Samme gruppen i Sverige mottar 9.600 svenske kroner. Norge har ingen tilsvarende ordning, men Rønnaug Tveit, daglig leder på karrieresenteret ved UiB, mener studentene bør få en slags ventelønn mens de søker jobb. – Det bør være en knapp sum, slik at studentene må ta seg en deltidsjobb ved siden av, sier hun.

Master of Science, International Fisheries Management

Norges fiskerihøgskole, Universitetet i Tromsø, tilbyr studie-plasser for norske studenter på Master studiet "International Fisheries Management". Studiet er en tverrfaglig toårig internasjonal utdanning. Studiet tar opp 15 studenter fra hele verden samt 5 fra Norge.

På studiet kan du fordype deg i følgende felt:

- Ressursbiologi
- Ressursøkonomi
- Fiskeriforvaltning og organisering

Studiet vil gi deg

Kunnskap om akvakultur og internasjonale fiskerier
Feltarbeid i tredje verden
Kontakt til samarbeidsinstitusjoner ute
Spennende ekskursjoner og tokt
Internasjonal atmosfære, studenter fra hele verden
Fremtidige internasjonale karrieremuligheter
All undervisning på engelsk

Vi ønsker

Studenter både med og uten tidligere erfaring fra fiskerisektoren

Opptakskrav og søknadsfrist

Cand mag. grad eller tilsvarende i realfag eller samfunnsfag
Minimum treårig høgskoleutdanning
Introduksjonskurs i statistikk eller matematikk

For mer informasjon kontakt

Norges fiskerihøgskole
Universitetet i Tromsø
Breivika
9037 Tromsø
tlf. 776 46013/14
e-mail: kirsten.zachariassen@nfh.uit.no

Søknadsfrist: 15 april 2004

Dette er et meget godt tilbud for deg som vil jobbe med norske og internasjonale fiskerispørsmål. Gå ikke glipp av denne muligheten!

Søknad sendes:

Studieavdelinga studentopptaket
Universitetet i Tromsø
Breivika
9037 Tromsø.

Kreativ markedsføring ved UiTø

I disse tider gjør landets universiteter en siste rekrutteringsinnsats før søknadsfristen for høyere utdanning løper ut den 15. april.

MAJA SOJTARIC

maja@utropia.no

Konkurransen om studentene spisser seg til i disse dager. De nye håpefulle står ikke i fare for å bli neglisjert når universitetene og høgskolene gjør en siste innsats for å tiltrekke seg deres oppmerksomhet. Norske studenter er ikke kun gode økonomiske nyheter for norske skoler, de er også en attraktiv mulighet for de internasjonale aktørene.

Utnytter erfaringer

– Vi har i mange år holdt på med studentrekruttering gjennom tradisjonelle midler som skolebesøk og messer. Også i år bruker vi meste-parten av ressursene våre på å møte potensielle studenter ansikt til ansikt, forteller Torgunn Wærås ved Informasjonsavdelingen ved UiTø.

Dette er sannsynligvis godt kjent for de studentene som i sin tid har blitt rekruttert på en slik måte, men messer og skolebesøk er nå ledd i en større kampanje ved universitetet. Blant annet er tiltakene flere og studentenes erfaringer ved universitetet utnyttes mer.

Internett og postkort

– Vi ser at vi må være mer synlige, sier Wærås.

Universitetet har hatt videokonferanse med en videregående skole i Båtsfjord og har planlagt et døgnåpent nettmøte 1. april hvor det til enhver tid på døgnet skal være noen som kan svare på alle mulige spørsmål. I tillegg er brosjyrer og annet materiell utformet med tanke på å kunne fungere som appetittvekkere og for at folk skal benytte seg mer av universitetets internettsider.

Budsjettet til UiTø er ikke like stort som hos de andre universitetene i Norge og det krever kreativitet i markedsføringen.

– Vi bruker studentene aktivt fordi studenter er troverdige ambassadører som elever ved videregående skoler kan identifisere seg med.

Kostnadseffektivt

Nye tiltak av året er blant annet *hjem til påske-aksjon* og *postkortkampanje*. *Hjem til påske*-kampanjen går ut på at studentene drar hjem til sine gamle skoler og promoterer UiTø. De får med seg materiell og blir belønnet med 1000 kroner for jobb vel utført. I postkortkampanjen sendte studentene postkort til sine venner og kjente og ble med i trekningen av 3 premier a 3000 kroner.

I alt koster disse kampanjene ikke mer enn 50 000 kroner. Sammenlignet med annonsering i trykte media er dette kostnadseffektiv markedsføring. En helsiders fargeannonse i Dagbladet koster 129.000 kroner (før moms) per dag. En tretti sekunders tv-annonse over 14 dager på TV Tromsø koster ca. 40.000 kroner. Hvis du vil nå et bredere landsdekkende publikum må du ut med 10 ganger dette beløpet.

Universitetet håper å nå målgruppen blant annet ved å benytte seg av studenter med hjemsteder over hele landet

– Informasjonsavdelinga har et budsjett på ca. 800.000 som skal brukes på markedsføring, og det gjelder å utnytte kronene best mulig for å nå fram til de ulike målgruppene. Javisst er *hjem til påske*-aksjonen kostnadseffektiv, men den er også noe vi har tro på, sier Wærås.

Informasjonsavdelinga har et koordinerende ansvar for studentrekruttering ved UiTø, men alle enheter og fakulteter jobber med studentrekruttering på ulike vis og mange enheter har egne budsjett for studentrekruttering.

Være med i Utopia?

Utopia-redaksjonen har møte onsdag kl 20.00 på Driv i uker med utgivelse, og mandag kl 16.15 i redaksjonslokalene i Breiviklia i uker med deadline.

Stikk innom!

Nye EU-land ut av kvoteordningen

Ifølge Lånecassen vil den såkalte "kvoteordningen" som har gitt studenter fra utviklingsland i Sentral- og Øst-Europa mulighet til å studere ved norske høyskoler og universiteter, falle bort 1. mai 2004 for innbyggere av de nye EU-landene. De som er en del av ordningen idag får utdanningsstøtte fra Lånecassen etter spesielle vilkår, som blant annet innebærer at lånet blir slettet om de bosetter seg i hjemlandet etter endt utdanning. Landene dette gjelder er Estland, Latvia, Litauen, Polen, Slovakia, Slovenia, Tsjekkia og Ungarn.

Volleyballgutter til finale

NTNUs volleyball herrer er etter en sluttspillrunde klar for finale mot BK Tromsø, men damene måtte nøye seg med en hederlig tredjeplass i sluttspillet, skriver Under Dusken. Den første kampen, mot BK Tromsø var tett og spennende, med sluttresultat 3-0. Etter nederlaget reiste guttene seg, og kom sterkt tilbake mot Kristiansund og Randaberg, med to seire. – Mulighetene til å slå Tromsø i finalespillet er absolutt til stede, men det blir en tett kamp, forteller NTNUI Dragvolls Karl Roar Vigmestad.

9

Onsdag 31. mars 2004

Student for én dag

USIKKER: Helene (t.v.) og Christine fra Kongsbakken VGS vet at de skal gå på UiTø, men har enda ikke bestemt seg for hvilke fag de skal ta.

Foto THOMAS METZ

Helene og Christine fra Kongsbakken VGS var mest gira på Fiskerihøgskolen da UiTø 18. mars inviterte 250 elever til ferske boller og prøvesmaking av universitetsstudier. Heldigvis klarte de å snike seg med en gruppe som hadde førstestopp like innenfor hovedinngangen til NFH, og er derfor godt fornøyde med dagen på Universitetet.

– Vi vet jo det meste av det som skjer her i byen og sånt. Vi bruker begge å trene på Kraft, og Driv besøker vi jo ofte, sier de to jentene, men påpeker at de lærte en del nytt også. For eksempel at du nå ikke trenger å ta ex.phil. utenom ditt studievalg, men at fagene er integrerte.

Christine har veldig lenge vært sikker på at det var i Tromsø hun ville studere, men utenlandsopphold frister også.

– Hadde vært veldig bra om jeg kunne gjøre et lite stopp i Japan. Håper det lar seg gjøre, sier hun.

Helene på sin side vil ikke forlate Nordens Paris, men er heller ikke bestemt på hvilket fag ved UiTø hun velger til høsten.

Da UiTø nylig fikk 240 elever på besøk handlet det om å gjøre best mulig inntrykk.

ANE MARTHE AASEN

anemartheaasen@yahoo.com

Med totalt 240 påmeldte elever, var det 18. mars klart for åpen dag ved Universitetet i Tromsø. Et lite akademisk kvarter etter tolv begynte moroa for de heldige studentene som hadde laget det vannrette opplegget.

Vegard Stokland og Tonje Skilbred gjorde en formidabel jobb som uhemmede skrytere av vårt kjære universitet. Det visste at videregående elever liker revy, og gjorde sitt beste på teaterscenen. Stemninga i salen var på topp, og de to ukledde studentene fikk stor applaus for sin informasjon om studentbyen Tromsø – en by de fleste elevene kjente godt fra før.

Men studentliv er i aller høyeste grad mer enn Grandiosa, internasjonale fester og idrettshallen Kraft. Det kom ettertrykkelig til uttrykk av førstekonsulent ved Studieavdelinga, Sigrun Høgetveit Berg.

– Om man skipper sjøstudium ved dette universitetet ligger man dårlig an. Undervisninga er lagt opp med store variasjoner, men lekser må man også her gjøre, sa hun.

Høgetveit Berg skulle gi

en liten oversikt over de forskjellige studietilbudene ved UiTø. Hun fulgte opp den gode stemninga ved å stille seg i midten av salen og rope med en høy og mildt forkjølet røst. Hun fortalte saklig og raskt om hvordan studiene var konstruert, og hvilke fantastiske muligheter man har ved UiTø. Hun var også innom de nye endringene med kvalitetsreformen.

Etter denne informasjonen var det inndeling i forskjellige grupper. Slik skulle de kommende studentene få en liten titt på Norges peneste campus. Og i det lille kaoset som oppsto da elevene skulle ut av Auditorium Maximum ble det, på ekte Tromsø studentvis, delt ut rosinerboller. Åpen dag så ut til å bli en vellykket dag for både foredragsholdere og elever.

SKOLE BAK MUR

Påskekriminalitet

Sol, lettkledd kropper og utepils på høyfjellet høres fristende ut. Ikke minst med seks ukers fengsel bak seg. Men med to uker igjen av straffen kan jeg bare glemme påskeferie.

Allikevel er jeg svært fornøyd med mitt idealistiske valg, og som student har jeg en kjempfordel. En fanges største utfordring er nemlig å få tiden til å gå, og med hjemmeeksamen, ukentlige innleveringer og tusenvis av russiske glosser, blir tiden mer venn enn fiende.

Jeg sitter på åpen soning i Tromsøs nye fengsel. Avdelingen har åtte store rom, en stor kombinert kjøkken og tv-stue, vaskerom, to dusjer, og toaletter. Det er lyst, høyt under taket, og alt holder høy standard: Oppvaskmaskin, mikrobølgeovn, tørketrommel, og tv, med syv kanaler og radio, på hvert rom. Og utsikten fra rommet mitt er uslælig. Oppholdet koster samfunnet over 900 kroner døgnet, men med god og variert mat, og dessert hver dag, er det gitt for pengene.

Vi går tur en gang i uka, og kan ellers bevege

oss fritt på fengselets område. Kjæresten min har vært på besøk en time hver uke, og følelsen det gir, kan jeg leve på i flere dager. I tillegg har kort, brev, telefonsamtaler og det å se kjente folk i aviser og på tv, lyst opp dagene. Som jo allerede er nokså lyse fra før.

Men nå gleder jeg meg til å komme ut, gå en lang tur sammen med kjæresten min, og gjenoppleve livets mange fantastiske småting. En etter en. God påske!

TORD NYGREEN

Havnet på rett hylle?

Siste 5 år har ca 850 elever tatt fag hos oss. Et år kan gi deg 8-10 ekstra poeng.

Pris pr fag, inntil totalt kr 36.900 pr år (+ evt lab). Borteboer-stipendet fra lånecassen dekker inntil kr 32.000.

**NORSK
PRIVATGYMNAS
TROMSØ**

www.norskprivatgymnas.no / tlf 7760 1800

Konkurransetsetting av studentvelferden?

Studentsamskipnadens monopol på velferdstilbudet ved Universitetet i Oslo kan være i fare, skriver studentavisa Universitas. Ikke bare ønsker Ryssdalutvalget å konkurransetsette studentvelferden, men monopoliet kan være i strid med EØS-reglementet. Studentsamskipnadens viseadministrerende direktør Trond Bakke advarer mot konkurransetsetting. – Hvis UiO ikke gir Samskipnaden ansvaret for studentvelferden, mister SiO sitt livsgrunnlag. Dermed vil studentsamskipnaden forsvinne, sier Bakke.

NYU er "drømmeskolen"

I en undersøkelse der over 3.000 kommende studenter og 300 av deres foreldre deltok, ble New York University kåret til den mest ettertraktede skolen i USA. På rankingen ble NYU etterfulgt av Harvard, Stanford, Yale, og deretter Duke. Fjorårets søknadstall på NYU, som ifølge The Harvard Crimson var på hele 34.000, bekrefter den erklærte statusen. – New York er jo helt enkelt verdens beste by, og studenter vektlegger det som er utfordringer og klasserommet like mye som det som er inni, forklarer informasjonsdirektør ved NYU, John Beckman.

Eksamensjag og bleier

Studentforeldre er ikke som andre foreldre. Det vet Milan Dunderovic alt om.

BENTE JENSEN

bentejensen80@hotmail.com

– PAPPAAA!! skriker en barnestemme i bakgrunnen når Utopia ringer en studentpappa. Nei, han har slett ikke tid til å la seg intervju. Det er visst ikke bare yrkesaktive småbarnsforeldre som sitter fast i tidsklemma, tenker vi.

Skrikerungens far er en av de få som har valgt å få barn under studietida. De aller fleste utsetter å få barn til etter de er ferdig med studiene og gjerne er godt i gang med karrieren.

Student ved Norges Fiskerihøgskole (NFH) og SV-leder i Troms, Ellen Øseth mener at barn er en av de tingene vi ikke tar oss tid til.

– Studenter bør begynne å tenke på å få barn under studietida, sier hun, selv om hun skjønner at det er beintøft å kombinere småbarn og studier.

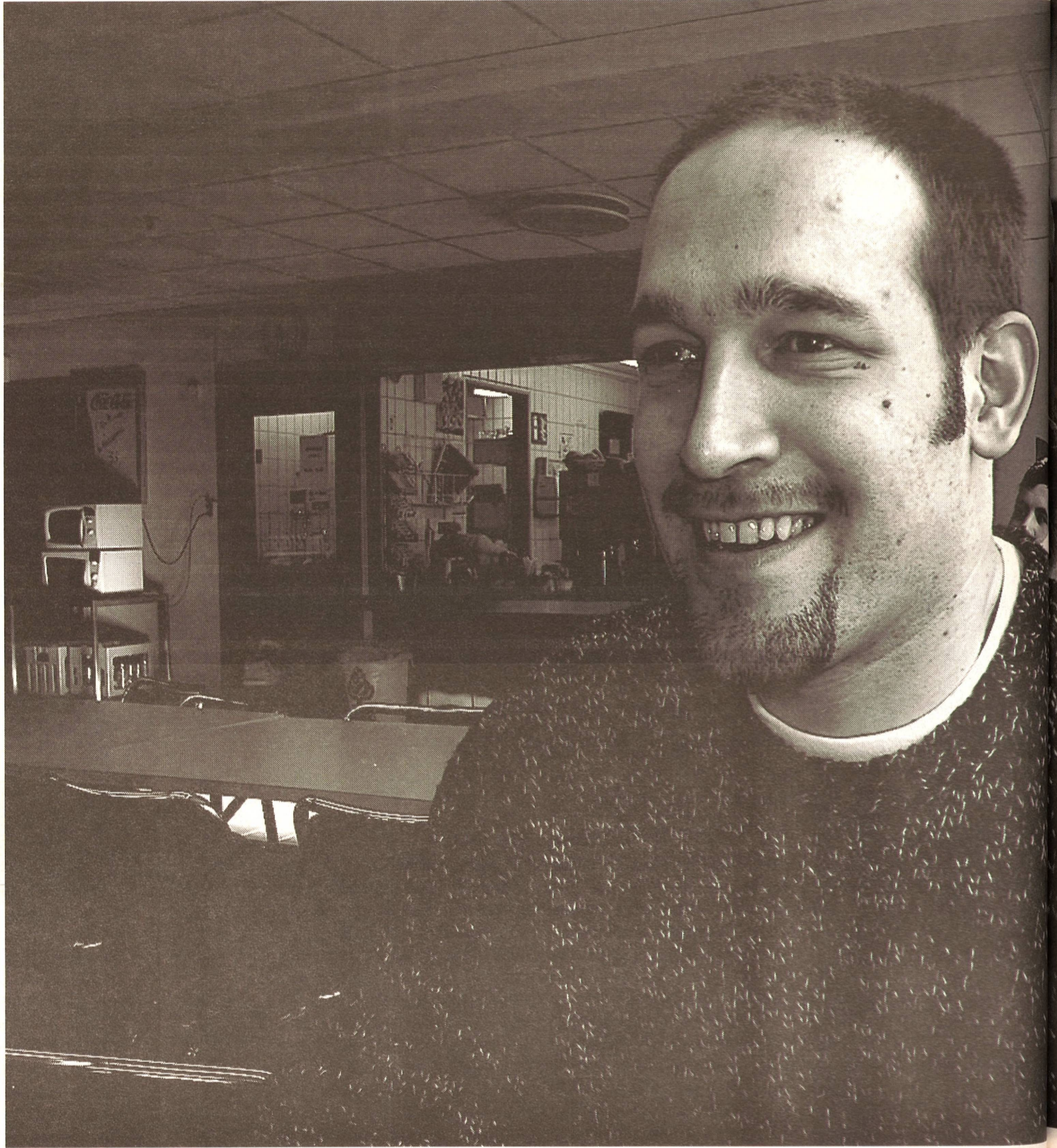
EN AV DE SOM nettopp gjør dette og balanserer familieliv med både studier og deltidsjobb, er Milan Dunderovic (28) som studerer kunsthistorie ved UiTø og er far til Viljar (6 år) og Nora (8 mnd). Han mener det er mer stress å være student enn det er å jobbe fulltid.

– Når du har en jobb, er du ferdig klokka fire, men hvis du studerer er du fortsatt student og må lese, skrive oppgave og forberede deg til forelesning, sier Dunderovic. Men han tror at å være far kanskje har gjort han til en bedre student.

– Man får helt andre prioriteringer og strukturer studiene sine bedre. Du må lese hele dagen, fordi klokka fire må du hente ungen i barnehagen, sier Dunderovic. Men han skulle fortsatt ønske at han hadde mer tid til Viljar og Nora.

DET ER NETTOPP tid det handler om, eller rettene sagt, dårlig tid.

– Vi tar oss ikke tid til noenting. Man stiller så høye krav til hverdagen, alt skal planlegges og ofte blir ting halvgjort, sier Øseth som mener at den største tidstyven faktisk er deg selv. Særlig gjelder dette kvinner, mener hun, de stiller gjerne de

hardeste kravene til seg selv.

– Man skal fylle alle disse rollene som mor, kone og karrierekvinn, men det er ikke mulig å være perfekt, forteller Øseth.

FORELDREROLLEN har blitt satt mer og mer på vent ettersom samfunnet har blitt lagt opp til at vi er i utdanning lenge.

– Man har det rett og slett for travelt til å få barn, sier forsker Inger E. Texmon ved Statistisk Sentralbyrå (SSB).

Kvinner har blitt stadig eldre når de får sitt første barn. Mens kvinner for 20 år siden vanligvis fikk barn da de var mellom 20

og 30 år gamle, får kvinner i dag barn mellom fylte 25 år og 34 år, viser tall fra SSB.

– De som er rundt 25 utsetter det stadig lengre, og det blir vanskeligere å hente igjen, sier Texmon.

NOEN VELGER rett og slett bort barn og studier viser at den frivillige barneløsheten har gått opp. Ifølge en studie utgitt i *Samfunnsspeilet* i 2001 må de som også bare får ett barn 'sees i sammenheng med utsatte førstefødsler og at den biologiske muligheten for å bli gravid reduseres med økende alder'. For at befolkningsstørrelsen

skal opprettholdes, må hver kvinne føde 2.1 barn. I 2002 var fruktbarhetstallet 1.75 barn per kvinne både på landsbasis og for Troms.

Fruktbarhetstall og barnebleier er ikke akkurat det som står i hodet på den gjennomsnittlige student. Men når pensjonsordningene nå reformeres på grunn av en stadig aldrende befolkning, angår det også dem. Det er jo de kommende generasjoner som skal ta vare på dagens studenter når de blir gamle.

DUNDEROVIC vil ikke oppfordre noen til å få barn under studietida. Det valget er som

å analysere et kunstverk, sier kunststudenten, det er subjektivt og må være opp til den enkelte. Det er et valg som må tas i lys av mange faktorer som modenhet, parforhold og ikke minst økonomi.

I dag får studentforeldre tilbud om barnehageplass gjennom Studentsamskipnaden og fødselsstipend samt tilbud om rentefritak og utsettelse av tilbakebetaling av lån i Lånekassen (se faktaboks). Dette er ikke godt nok, mener Øseth.

– Det trengs betraktelige forbedringer i støtteordningene for studenter som er foreldre, sier hun.

Mangel på barnehageplasser

Studentforeldre kan søke om barnehageplass, men full barnehagedekning er det ikke.

BENTE JENSEN

bentejensen80@hotmail.com

Ved hovedopptaket til Student-samskipnadens barnehager i fjor var det ca 50 søkere som ikke fikk barnehageplass. Konsulent på Student-samskipnaden, Rita Heimland, får ofte henvendelser fra fortvilte studenter som står uten plass.

– Vi har ikke full barnehagedekning, og sånn er det bare. Til syvende og sist må foreldre da finne en løsning selv, kommenterer Heimland.

Studentsamskipnaden i Tromsø driver syv barnehager og har 198 barnehageplasser som er øremerket studenter ved UiTø. Utover dette er 80 plasser satt av til universitetsansatte. En barnehageplass koster 1945 kr. pr mnd, mens to plasser koster 3310 kr pr. mnd.

Selv om ikke alle er garantert en plass prioriteres følgende grupper; Foreldre med helse- og sosialproblemer, enslige forsørgere, familier der begge foreldre studerer, og foreldre som fra før har barnehageplass.

Foto BENTE JENSEN

Dunderovic kan skrive under på det.

– Det er ikke mye man får i støtte, sier han.

Vi lever i en travel tid der tid er penger og barn er derfor dyre. Spesielt for studenter. Lønner det seg da å få barn mens man er student? Dunderovic vet ikke. Han trekker lett på skuldrene, det var ikke det han og kona tenkte på da de ble foreldre.

– Vi hadde bare lyst til å få barn, sier han, som om det var den største selvfølge.

Fakta

Dette har du krav på fra Lånekassa hvis du får barn i løpet av studietiden.

Fødselsstipend

Menn og kvinner som blir foreldre i løpet av studietiden kan få fødselsstipend. Tre uker før og seks uker etter fødselen er forbeholdt mor. Resten av perioden, maksimalt 33 uker, kan tas ut av begge foreldre, men ikke samtidig. Fødselsstipendet tilsvarer lån og stipend i de aktuelle ukene, men hele beløpet blir gitt som stipend.

Forsørgertillegg

Når du har barn kan du få et forsørgertillegg. Tillegget blir behovsprøvd mot bruttoinntekten til ektefellen/samboeren, og dersom denne overgår 19.780 kroner brutto per måned blir tillegget redusert og kan i verste fall falle bort. Dersom begge samboerne er i utdanning, kan begge få forsørgertillegg for barnet.

Utsatt tilbakebetaling og rentefritak

Så sant du har lav inntekt kan det gis lettelse med tilbakebetaling av lån og fritak av renter i opptil et år etter svangerskap, fødsel eller adopsjon. Har du omsorg for barn under 10 år kan Lånekassen gi lettelse med tilbakebetaling av lån samt fritak for renter.

USAKLIG AV BENJAMINSEN

Jeg er den vår kjære universitetsdirektør i Utopia 4/04 henviser til som *journalisten* i sin kritikk av saken "Tromsø taper brosjyrekrigen".

Benjaminsen påstår at studentene ikke flykter fra UiTø, noe jeg gjorde i min artikkel. Til grunn for kritikken legger han argumentet om at studenttallet på landsbasis ikke har økt med 40.000 siden 1997, men med langt færre studenter.

Det viser seg imidlertid at selv ekskludert de videre- og etterutdanningsstudentene fra BI som Benjaminsen viser til, har økningen vært stor, nærmere bestemt 28.000 siden 1997. Og når poenget er forankret i disse høgskoletallene, hvorfor fokuserer kritikken utelukkende på universitetene? Det er jo ikke bare de som utgjør tilbudet på utdanningsmarkedet.

Jeg legger meg selvfølgelig flat for kritikken om at tallet om generell studentøkning var feil, men hva i all verden har dette med saken å gjøre?

Det har fortsatt blitt færre studenter ved UiTø, og Universitetet bevilger langt mindre til infoavdelingen enn hva det er behov for. Resultatet er relativt svake markedsføringskampanjer og laber rekruttering.

Det som da er en parentes i artikkelen, blåser Benjaminsen opp til noe stort. Og ikke minst

blåser han det opp til sin egen fordel.

DIMA EMELIANOV

IMPOTENT MAT

Kjære SiTø, hva i all verden er det dere holder med i kantine dere? Hvorfor er nesten all maten dere serverer, geleaktig og elastisk i konsistensen? Ja, selv pommes fritten, som tradisjonelt er kjent for å være sprø, er hos dere tøyelig og myk. Salaten dere er seig og slimete, seifiletene gjormete og lasagnen nærmest flytende. Jeg er selvsagt klar over at dere ligger langt under markedspris, at råvarene dere er tredjesortering osv. Men å velge minste motstands vei, bokstavelig talt, i hvert fall når det gjelder mat, er bare ekkelt.

Skrekkeksemplet er likevel tyggisen. Når du putter en tyggis i munnen og setter tenna i den, forventer du høre sprø knaselyder idet du bryter overflatehinna. Ikke hos dere. Kjære SiTø, det kjennes ut som dere har latt all tyggisen (og all maten forøvrig) gå et par runder i vaskemaskina (på kokeprogrammet) før dere selger den. Det er et hav av forskjell mellom tyggisen deres og den som selges på Akademisk Kvarter, noen meter unna. Hvorfor er det slik? Må det være slik? Jeg svir tross alt av noen tusenlapper hvert semester i deres kantiner, og sitter liksom med følelsen av at jeg

burde kunne forlange bedre.

CRAB LOUIE

BILFOLKET

Som udvekslingsstuderende fra Danmark, med hybel på Storelva, er det svært at undgå at notere sig de generelle småborgerlige, materialiske ejerfornemmelser, som har sneget sig ind i den - indtil for 20 år siden fremherskende (nord)norske moralistiskpuritanske sparsommelighedsmentalitet.

Den stigende vækst og velstand, afledt af det norske olieboom har desværre - som andre lande med vækst - medført en aldeles uhæmmet og asocial massebilisme. Denne grådige, småborgerlige forbrugersmentalitet afspejles også hos mange norske studenter. Uden for Storelva Studenthybler holder der mange biler. Hvordan norske studenter (næsten) generelt har råd til at holde bil, er svært at forstå, når man selv skal spare for at få det hele til at løbe rundt. Noget andet er, at det bestemt ikke er sundt at norske studenter opfostres i en sådan transportadfærd, hverken for deres egen helse, miljøet eller for andre ikke-bilisters legitime ret til at kunne færdes sikkert og uden at skulle tvinges til at indånde bilernes udstødning. Norske studenter har bedre af at cykle! Denne ikke specielt flatterende småborgerlige ejer-

mentalitet kommer ligeledes til udtryk, nårman - uden ski - tillader sig at rekreere på lysløjperne på Kvalø og i Tromsø. Gang på gang får man enten et underligt blik, eller bliver stoppet og belært af skiløbere - ofte med vilde hunde i snørom, at det kun er folk med ski på, der må færdes på løjpen.

Med andre ord: Ski-folket vil altså have de rekreative områder for sig selv, vi andre henvises til »tusinde af andre steder, hvor vi kan rekreere/motionere. Men bilfolket som vel ofte er identisk med skifolket har jo invaderet alle de andre steder. Så hvor skal folk uden ski og bil færdes/rekreere? Nede langs kysten i bil-osen på Kvalø, og hvor bilister i en uendelig strøm kommer susende fra hovedvejen om hjørnet til eller fra sideveje, på Kvalø-broen, som ikke er specielt venligt indrettet for fodgængere eller cyklister - eller i Tromsø, hvor luften ikke er specielt ren, ligesom byen heller ikke er specielt fremkommelig for ikke-bilister? Det er synd at det ellers omgængelige og venligt indstillede nordnorske folk i den grad maltrakterer »deres« flotte natur på Kvalø - og i Tromsø.

PER DØRUP JENSEN

YTRINGSFRIHET OG CIVIL ULYDIGHET

Grunnloven beskytter min rett til å hevde hva jeg måtte

Det som står på denne siden er et uttrykk for personlige standpunkt fra våre lesere og medarbeidere, og skal på ingen måte forveksles med Utopias offisielle retningslinjer.

ønske, så lenge ikke det er blasfemisk eller pornografisk. Demokratisk anlagte mennesker ser hvor latterlig det er å unnta religiøse utsagn og skildringer av mennesker som har sex fra ytringsfriheten.

Kristelig Folkeparti gjør derimot ikke det. Nakenhet og blasfemi er fy-fy og ting som helst burde gjemmes under teppe. Religion trenger et eget vern sier det, noe jeg mener er fullstendig galt.

Se det på en annen måte: En av KrF sine politikere i Sør-Trøndelag sammenlignet homofili og pedofili. Etter norsk lov er dette spiselig selv om man kan diskutere de moralske aspektene ved å henge ut homofile som pedofile. Når Otto Jespersen fleiper litt med kristenfolket kommer derimot anmeldelsene fortere en man får sagt hallo. Hva er egentlig forskjellen?

Man skal verne om menneskets integritet heter det, men hva gjør enkelte sin integritet så mye mer hellig enn andres. Og er det riktig at kristelig folkeparti skal få avgjøre dette. Kristelig folkeparti er nå med å opprettholde loven som gjør det til sivil ulydighet å si det de måtte mene om kristne. Er du liberal og demokratisk er det din plikt å bekjempe dette tøvet.

TROND WATHNE TVEITEN,
NORGES LIBERALE
STUDENTFORBUND

Repulsive fees

Changes in the law about foreigners have led to an increase in the fee for international students. Ruth J. Brett, president of the ISU, believes this will make it hard for poor students who want to study in Norway.

Because of the new regulations, it now costs 600 NOK just to treat applications for permits for residence and work, or to renew an already existing one. This fall it will be the reality of international students in Norway.

Shorter process

It is the Ministry of Local Government and Regional Development that has decided it from now on will be placed a fee upon treatment of applications according to the foreigner law. This law gives dispensation from this rule to political asylums, citizens of the EU- and EEC-countries, and appliers under 18 years of age.

- The goal of the fees is to reduce the number of incomplete applications, and applications that would never have been granted anyway. This will shorten the process for those who have actually have a chance, the department informs.

A considerable amount

Of the total of 9.918 foreign

students who studied in Norway during the fall of 2003, approximately 4000 were from countries that don't belong to the EU/EEC-cooperation. Altogether this includes 113 different countries.

In 51 of these countries, 600 NOK equals slightly more than an average monthly salary. In 33 of the countries represented, the sum equals more than two monthly salaries, the *World Bank Group* numbers tell. Vice-President of the International Students' Union (ISU), Nina Rojina, thinks this contributes to trouble the situation for unsupported students.

-Discriminating

- This is straightforward discriminating, says Rojina, and it seems to me as a growing wall

is built around EU. Not only is it making it harder to study for students that don't originate in Western Europe, but it also creates an "us and them" attitude.

Line Vråberg at the international student office, confirms that the economic support for students outside the EU/EEC is very limited before they arrive in Norway.

- Actually, it is only NORAD-students that get support in advance of their arrival in Norway. This means aeroplane tickets, she informs Utopia.

According to Rojina, the fee paid regarding the work permit is also a problem.

- Students have to pay 600 NOK in order to take a job, and of course they are disappointed when they end up with earning

300.

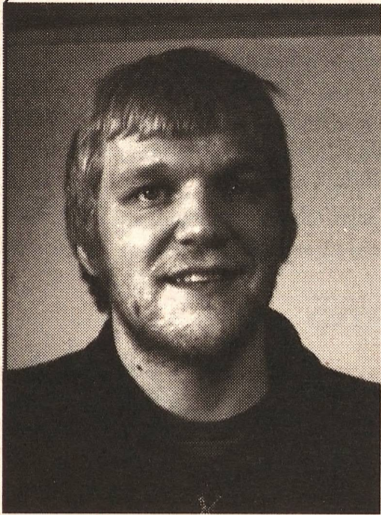
Economic burden

Ruth J. Bett, president of the ISU, supports her. She also claims that the fees can be a heavy economic burden for many students, and the end of the studies for some.

But Bett points to the diversity in the developing countries, and says that in despite the 42 per cent of people in her homeland, Kenya, who live below the UN poverty line, there exists an upper class with relatively strong resources, which can easily afford all of this.

She confirms, however, that the new law probably will have a negative impact on the poorest students. - This will definitely affect some, she says.

KRONIKK

ASKILD GJERSTAD,
historiestudent og
styremedlem i ATTAC-
Tromsø

Er ei anna verd mogeleg?

Dersom nyfødde babyar vert lagt ut på ei open marknad for kjøp og sal, vil mange problem vera løyste. Me vil få ein dramatisk nedgang i abortar, og unge jenter kan finansiera studietida si med å bera fram babyar for barnlause foreldre. Dessutan vil barnevernet verta overflødig. Private aktørar kan ta seg av alle dei som fell utanfor. I dag tek det tre-fire år å adoptera eit barn. På den opne marknaden kan ein ordna dette på dagen. Ved å opna for kjøp og sal av babyar, vil me oppnå ei effektivisering av velferdsstaten. I dag er barn ei kjelde til eit rådyrt byråkrati som staten må finansiera. All erfaring tilseier at desse utgiftene vil bli dramatisk lågare om me oppnar babymarknaden for private aktørar.

Ein skulle tru at ingen vågar å dra marknadstanken så langt som dette. Men slik er det ikkje. Idéen om babymarknaden er skildra i litteratur frå Chigaoskulen, elevar av den nyliberale ideologen Milton Friedman. Han er ein av hovudpremissleverandørane før den økonomiske ideologien som rår i verda i dag: Tanken er at om den frie marknaden får råda, vil me sikra alle menneske like sjansar.

Trass i at den opne babymarknaden virkar urealistisk på dei fleste av oss, er det eit faktum at dei globale marknadskreftene sin siger over politikken grip om seg på stadig fleire område. Mest synleg er det i sør, men også i Europa og vårt eige land ser me at velferdsstaten sine rettar og institusjonar er truga. Markedet sitt jarngrep om politikken er nedfelt i avtalar som WTO

(Verdas handelsorganisasjon), Gats og TRIPS. Gjennom desse har verdssamfunnet sikra seg retten til å tvinga land til å føra ein politikk som svekkjer dei politiske institusjonane og fremjar privatisering. Eit av dei mest brutale overgrepa mot fattige land skjer gjennom patentavtalen TRIPS. Denne avtalen sikrar multinasjonale selskap å ta patent på liv, og omfattar patentrettar på ulike område. Døme på område som er omfatta av avtalen er såvarer i jordbruket og medisin. I mange lokalsamfunn har ein utvikla kornslag gjennom hundreår med prøving og feiling. TRIPS-avtalen gjev selskap rett til å ta patent på kornslaga. Dette fører til at bønder må kjøpa tilbake såkornet forfedrene deira har utvikla frå multinasjonale selskap som skor seg på TRIPS-avtalen. Viss bøndene brukar sitt eige såkorn, vert dei stevna for retten av patentoppkjøparane.

Treng me ei anna verd?

Sidan ATTAC vart skipa i Noreg i 2001, har det rådd mykje forvirring om kva organisasjonen representerer. Ei vanleg oppfatning er at ATTAC arbeider mot globalisering. Ein kar eg traff på stand utanfor UB hadde gjennom media oppfatta at ATTAC er ei paramilitær gruppe som driv med "terror og håndjern og sânt". Begge oppfatningane er like feil. Eg kjenner ingen som er imot globalisering. Det måtte i så fall innebera å ta avstand frå internett, utanlandsreiser, innvandarbutikkar og utvekslingsstudentar. ATTAC er dessutan ein organisasjon som tek avstand frå valdsbruk for å

oppnå politiske mål. Om ein i korte ordelag skal formulera kva ATTAC representerer, kan det vera naturleg å ta utgangspunkt i slagorda våre: "Verda er inga handelsvare" "Globaliser kampen - globaliser håpet" "Ei anna verd er mogeleg". Det er den nyliberale økonomiske globaliseringa me vil til livs. Me ynskjer ei ny verdsordning, der kampen for større rettferd og demokratiske rettar vert sett i høgsetet. Vestlege pengeinteresser skal ikkje få leggja premissane for politikken, folket må få makta tilbake.

Det er mange som er uenige med ATTAC i at ei anna verd er ynskjeleg. Ved sida av dei negative følgjene eg har nevnt til no, vil eg derfor gjera greie for nokre konsekvensar av den verdsomspennande nyliberalismen som rår i dag:

Den globaliserte økonomien er god på å skapa vinnarar og taparar. Me som flyt rundt på eit feitt oljefat her i nord, har vind i segla og kan gle oss over aukande rikdom. Men nyliberalismen er ikkje like omsynsfull mot dei fattige. Det blir stadig fleire fattige i vestlege land, og gapet mellom dei som har mest og dei som har minst aukar i dei aller fleste land.

Arbeidsløysa stig og stadig fleire lid under eit brutalt arbeidsliv. Fleire og fleire byar og regionar i Europa kryp no opp mot 20% arbeidsløysa. Flørø i oljelandet Noreg er siste skotet på stamma. I både Storbritannia og USA har kvinnelege skribentar arbeid på kortidskontraktar i lågtlønsyrke i eit år. Både journalist Fran Abrams og forfattar Barbara Ehrenreich

har skrevet bøker om prosjekta sine, og dei gjer mange av dei same erfaringane: Inntekta frå fulltidsarbeid nedst på lønnstigen rekk ikkje til å brødfø ein person, dei må spe på med ekstraarbeid. Dessutan erfarer begge at kvinner i lågtlønsyrke har få eller ingen rettar. Under slike tilhøve lever millionar i Europa, i andre verdsdelar er tilhøva endå meir brutale.

Demokratiet er i djup krise. I mange land kryp valdeltakinga ned mot 50%. Berre halvparten av innbyggjarane ser på politikken som ein arena for deira interesser. Mykje av årsaka til dette er utvilsamt at politikarane får mindre og mindre makt. Fleire og fleire politiske avgjerder blir overlata til marknaden. Det er ikkje folket som har mista interessa for politikken, det er politikken som har mista interessa for folket!

Globalisér håpet

På byrjinga av -90-talet lanserte historikaren Francis Fukuyama sin teori om "The end of history". Litt forenkla gjekk teorien ut på at etter murens fall stod marknadsøkonomien så sterkt, at han ville verta einerådande som premissleverandør i den politiske debatten i all over-skodeleg framtid. I dag veit me betre. Som me har sett, er dei negative følgjene av den globale marknadsøkonomien dramatiske og deprimerande. Ein kan verta desillusjonert av mindre. Men me er heldigvis ikkje aleine om å vera uroleg over utviklinga i verda. Stadig fleire samlar seg i kampen mot at marknaden og profittinteressene skal overta

styringa der demokratiet før rådde. I takt med at dei negative konsekvensane vert tydelegare, veks motstanden mot utviklinga og vona om ei anna verd over heile kloden. Stadig fleire protesterer mot handelsavtalane og dei multinasjonale selskapa ute i verda. Også i dei fattige landa veks motstanden, og i oktober braut WTO-forhandlingane saman fordi mange fattige land trakk seg frå forhandlingane som minna mest om utpressing. ATTAC er ein liten flik av denne rørsla. Me ynskjer å vera ein organisasjon som vågar å ta opp kampen for demokratiet. ATTAC jobbar med å utvikla økonomisk tenkning som kan gje løysingar på nokre av dei største utfordringane verdssamfunnet står ovanfor. Me vil også leggja vinn på å peika på nyliberalismen sitt inntog i Noreg. Her i nord arbeidar me for at naturressursane skal forvalta lokalt. Korkje WTO, EU eller den norske regjeringa må få leggja føringar som trugar framtida til landbruket og fiskeriet i Nord Noreg.

Den opne babymarknaden kjem ikkje til å få gjennomslag med det fyrste. Men på stadig fleire område vil politikarane overlata styringa til marknaden. Dei skjuler seg bak honnørord som effektivisering og fleksibilitet, men i praksis tek dei frå oss demokratiet og sjansen til å byggja ei rettferdigare verd. ATTAC trengs for å avsløra retorikken, og for å visa at ei anna verd er mogeleg!

UTROPIA • NR. 5 • 31. MARS 2004 • UKE 14 • 29. ÅRGANG

Foto THOMAS METZ

Snus og dus s. 8-11
Ler av kreft s 12-13

Bøller på brett s. 18
Groovy baby s 16-17

Hva skjer?

Eivind Jurer...

Er det arrangementer du vil ha med på Nord-Norgebanen?

Mail: kultur@utropia.no

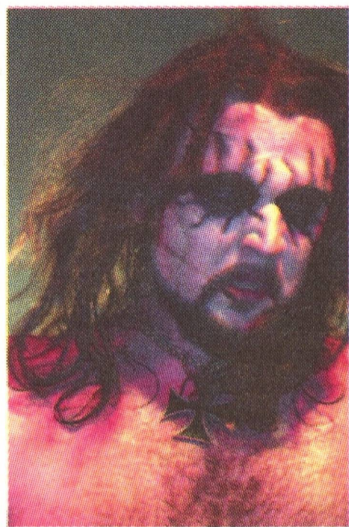
mens vi venter på nord-norgebanen...

konserter

Onsdag 31.03

Turboneger og Satyricon

Tomgodslageret, Mack 21.00: Reprise av høstens suksess, med ytterligere forsterkninger fra den

mørke siden.

Torsdag 01.04

Bursdagsfest på Driv

Driv, 23.00. Driv er 4 år, og da blir det konsert med fri entré. Hurra! Hurra!

Milestones

Teaterkafeen, 21.00: Tre generasjoner med jazzmusikere feirer Norsk Jazzforbunds 50-års jubileum. Jazzhistorietime med Knut Borge er inkludert.

Fredag 02.04

Arctic Pop Explosion vol.2

Driv, 21:00. Nå er Arctic Pop Explosion Vol. 2 her, denne gang med de tre eminente orkestrene Washington, Vishnu og Badger på scenen.

Mandag 05.04

Tuna Laguna

Circa. For de som er interessert i genren, er dette Nord-Norges svar på Jaga Jazzist. Frekk, funky og utfordrende jazz med sprek blåserekke.

Tirsdag 06.04

Tea for Two

Circa. Jazzduo fra Norges Musikkhøgskole gir oss en herlig start på påsken.

Lørdag 10.04

Insomnia Kickoffparty.

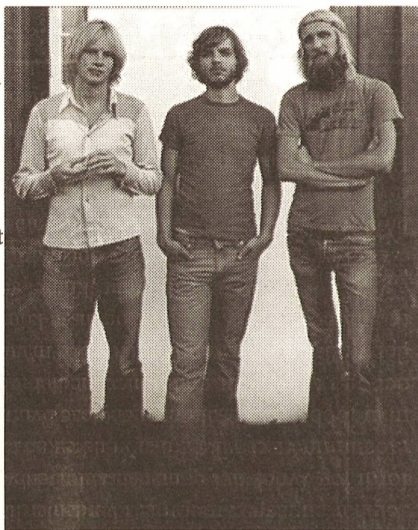
Circa. Presentasjon av høstens program til Insomniafestivalen, elektronisk jamsession og flere elektroplatesnurrere.

Onsdag 14.04

Big Bang

Driv 21:00. En tett og velspillende trio, som selvsagt er velkjent for de fleste. Et av de bedre norske livebanda, sier 'em, så her blir det nok fullt på lokalet. Øystein Greni kommer også. Og de har jo verdens

aller kuleste trommis. Og så har han et ufattelig tøft skjegg.

Torsdag 15.04

Datsun

Kaos. Kristopher Schaus hovedband. The Cumshots er

hans hobbyprosjekt. Datsun er dødens alvor, og med en line-up som er bandets tøffeste noensinne

(rytmeseksjonen i the Wonderfools, gitaristen til the Retardos, samt at Pete Evil fra oppløste Hellride endelig er tilbake på gitar) kommer dette til å bli en kveld som for alvor får testet ut om Kaos' vegger tøler en trøkk.

Lørdag 17.04

Operacafé

Teaterkafeen, 14:00. GRATIS Operacafé med Guri Oddan Holmgren, Tromsø Operakor og sangstudenter fra Høgskolen i Tromsø.

Søndag 18.04

Aire and Angels

Teaterkafeen, 21:00. Siri Gjære på vokal og Tord Gustavsen på piano. Duoen framfører vakker musikk med referanser til jazz-, pop- og visetradisjoner som smelter sammen i en personlig helhet - melodisk, forførende og delikat. Dette blir sikkert en fin kveld.

Onsdag 21.04

Silver + support

Driv, 21:00. Dette er enda et av Norges beste liveband. Det er bare det at vokalistene Blanco Summer er tøffest, og derfor får alle som stiller i Silver t-skjorte 10 plusspoeng. Vær der eller vær skvær.

film

Fredag 02.04

Premiere: Den som frykter ulven

Fokus kino. Enken Haldis har blitt drept. Bankran og mentalpasienter som lyder navnet "Erkki".

Familieproblemer, og utsikter til en ond og brå død?

Premiere: Katten

Fokus kino. En festlig tullekatt i

Mike Myers skikkelse skaper liv og røre. Originaltittelen "The cat in the hat" sier vel det meste.

Søndag 18.04

Filmklubben: ARENA

Driv, kl 20:00. Kortfilmer fra Tromsø. Regissør Anniken Hoel er blant de representerte.

diverse

Torsdag 01.04

International coffee/tea hour

Kafe Bodega, 11:30. This is an informal meeting place for International and Norwegian students, and employees, at the University. You are Welcome to bring your lunch. Free coffee, tea and 2 waffles each will be served.

Lørdag 10.04

Påskennattsmesse

Tromsdalen kirke, 23:00. Liturgi, prester, tekster, kor og musikk.

Onsdag 14.04

Onsdagsliturgi

Stille rom ved studentprestkontoret, 11:30. 20 minutters bønneliturgi, uten preken.

Fredag 16.04

Lovsangskveld med Laget

Lagshuset, Storgt. 99, 19:00. Sjekk det ut.

Lørdag 17.04

Universitetscupen i Fotball 2004

Bedriftsidrettsshallen i Breivika, 09:00. Her blir det lyskestrekk og annen moro. Alle fakulteter, institutter, og avdelinger ved UiTø er invitert av fotballgruppa til Universitetets Bedriftsidrettslag.

Søndag 18.04

Seminarrekke "IKT i utdanning"

Auditorium 101, Hum. Fak., 14:15. Denne dagen er viet antropologisk film.

Tirsdag 20.04

Liv på Mars: fantasi og virkelighet

Nordlysobservatoriet ved Prestvannet, 19:00. Hva har de egentlig funnet ut der oppe, sondene?

Annet

Kristian Valen - "Fartøy Valen"

Rica Hall, 06.04- 10.04. Elleville parodier.

Teater - "Glassmenasjeriet"

Storsalen, Kulturhuset, 14.04, 19.30. Et vemodig stykke om skyldfølelse.

Honningsvågrevyen - "Det er no det gjeld"

Rica Hall (Ishavshotellet), 16.04, kl 18:30. Publikumsfavoritt.

i DVD-spilleren

Fight club

"Martha Stewart is polishing brass on Titanic" Dette sitatet alene, gjør filmen verdt å se. Den absolutt kuleste karakteren Brad Pitt noensinne har spilt er Tyler Durden, en rolle som overbeviste undertegnede om at unge Bradley var mer en et pent ansikt. Tylers livsfilosofi går ut på å forkaste de myke verdier påtvunget samfunnet av Tommy Hilfiger og Ikea og heller slå jævelskapen ut av hverandre på ekte mannfolkvis.

M.S.

Unbreakable

Dette er film nr 5 til regissøren av Den sjette sansen, M.Night Shyamalan. Og ja, her er og-så en overraskende twist på slutten. Filmen omhandler to menn, en uknuselig og en annen med en sjelden beinsykdom som gjør ham skjør som glass. Samuel L Jackson, en uovertruffen legende for meg, helt siden Pulp Fiction, spiller den mystiske Elijah Price i Unbreakable og det i seg selv er grunn nok til å se den.

M.S.

sjøsprøyt

Skal, skal ikke?

Her forleden overhørte jeg en samtale der den ene personen spurte den andre:
– Når kan man egentlig slutte å hilse på folk?

Det er et sabla godt spørsmål. Som selvsagt gjelder de folkene du ikke lenger husker hvorfor du kjenner. Og kanskje de du ikke vil kjenne lenger. Når er det sosialt akseptabelt klistre på "jeg ignorerer deg maska" og gå rett forbi? Det lurur jeg på.

Opp gjennom årene har jeg truffet en del mennesker og noen av disse har jeg blitt venner med. Mer eller mindre riktignok, for alt har jo en slutt. Man treffes, har det gøy og så drar man hvert til sitt. Helt til du møter dem igjen, dagen etterpå eller et par år senere.

Spørsmålet er: Skal du da hilse, eller late som ingen ting, selv om begge vet at dere har snakket før, for så å skape pinlig stemning et par sekunder når øynene møtes?

Etter noen år ved universitetet, oppstår disse situasjonene ganske hyppig. Med folk fra X. Phil det første semesteret. Med folk fra kollokviegrupper, kantina og fester her og der. Kanskje spesielt fester. Du treffer dem på UB, i korridorene, på bussholdeplassen. Alle disse ansiktene du en gang har snakket med, eller enda verre, klint med. Hvor godt og hvor lenge skal du ha kjent noen før en hilsen er på sin plass? Det lurur jeg på.

Mamma sier at du per definisjon skal hilse på folk. At det er gode i seg selv. Hun mener at det å være hyggelig også faller tilbake på deg selv; Smil til verden og verden smiler deg, eller noe i den tralten. Jeg synes det høres fint ut, men kan likevel ikke begripe hvorfor jeg må hilse på folk, når jeg ikke med min beste vilje kan jeg si at jeg kjenner dem lenger. Når jeg knapt nok husker hva de heter. Hvis en samtale hadde startet, Gud forby, ville det garantert blitt en flau scene.

Som regel blir det stillingskrig. Hvem hilser først? Det gjelder å vente i det lengste, vente ut motstanderen, se etter hilsetegn. Når, og hvis denne hilser først, trekker du selvsagt opp ditt hjerteligste smil og hilser slik det sømmer seg en verdensborger. Hvis dette derimot ikke er tilfelle, kan du kripe ned i selvmedlidenhetens sovepose og tenke: Han kjente meg ikke igjen likevel. Hva er vitsen med å hilse da? Hvis jeg hilste først, ville hun bare synes jeg er rar.

Slik har det blitt. Og jeg hater det. I en perfekt verden fins det ikke fremmede, bare potensielle venner. Alle kjenner alle. Å hilse er en selvfølge.

Denne verden er langt fra perfekt. Men jeg synes det bør være rom for en hilsen, likevel.

Om så bare et lite nikk.

EIVIND B

Blanco; Elvis; Kongen; dem om det

Silver kommer til byen, og inviterer et tversnitt av befolkningen på glamrock konsert.

ANDREAS MYRVOLD

amyrvold@student.uit.no

konsert Silver-gutan stakk just av med alarmprisen på 100 000 spenn, og nå kommer de endelig tilbake til byen, etter 3 år i utland, hjemland og sørpå. Det er naturlig å stille noen positivt vinklede spørsmål, som for å ønske gjengen velkommen. Blanco, eller Ivar Nikolaisen som han også kalles, er mannen å spørre. En usedvanlig hyggelig rockestjerne.

– Hvordan er forholdet til Tromsø?

– Vi gleder oss. det var meninga at vi skulle komme før, det er jo tre år siden vi spilte der på by:larm. Vi har et positivt inntrykk av byen, siden mange vi kjenner har spilt der og sagt det er fett.

– Har dere planer for konserten?

– Det er jo en miniturne det her, i Tromsø, Narvik og Bodø, og siden det er sjelden vi spiller der, kommer vi til å gjøre en spesiell greie, og forsøke å toppe hver konsert. Det blir dødsfett.

– Hvem ser du helst at kommer og hører på?

– Vi er et band for alle, og ønsker velkommen satanister, homofile og kristne, samt alle andre. Vi kommer til å gi tilbake, jeg mener, folk betaler for å se oss, så da gir vi alt.

– Hva tenker du om folk som kritiserer dere? For eksempel for at dere er kristne?

– Jeg bryr meg ikke om hva folk tenker eller sier om oss, og tror ikke rykter før jeg hører det fra den personen det gjelder.

GLAM: Rockband.

Foto ANDREAS MYRVOLD

Noen har problemer med at vi er kristne og rockere samtidig, men så går de på vorspiel og hører på Johnny Cash sine dommedagsprofetier og Elvis, som jo selv sa at det er Jesus som er kongen.

– Du sier at å spille i rockeband ikke betyr en dritt. Hva betyr en dritt?

– Jeg mente ikke at det ikke betyr noe som helst, bare at man blir liten i den store sammenhengen. Rock betyr mye for meg, men ikke alt. Jeg skulle nok overlevd uten, men vi har ikke noe annet liv; alle i bandet slutta på skolen for å drive band på heltid, så det er jo det vi ønsker å leve av.

– Hva ble spennna fra alarmprisen brukt

til?

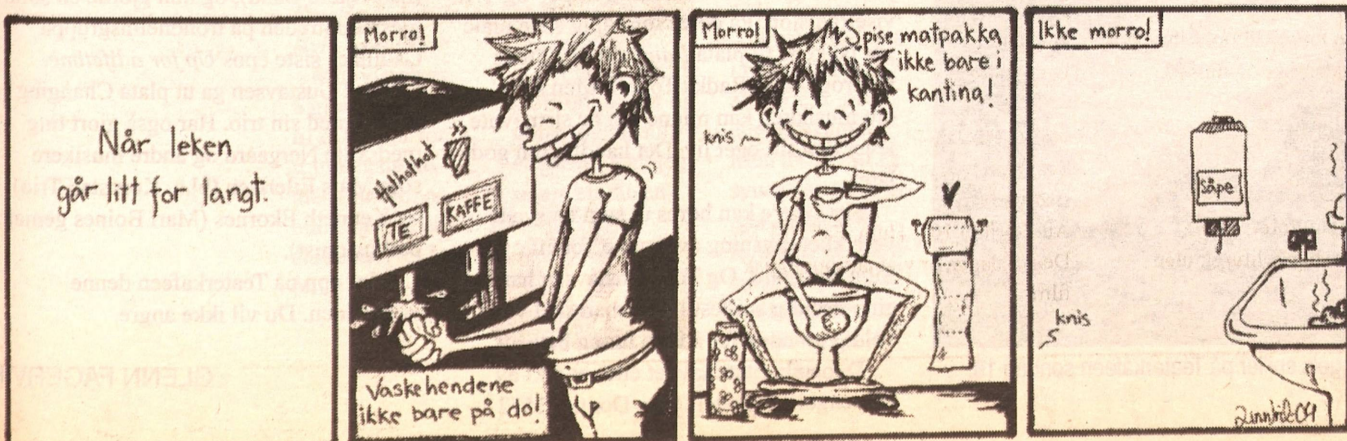
– Van. Vi hadde tatt opp lån for å kjøpe den rett i forveien.

– Hva ønsker dere egentlig å oppnå?

– Det er kjærligheten til musikk som driver oss, man er jo ofte på enten opptur eller nedtur. Vi har ikke noe langsiktig mål som band, men drømmer har man jo selvsagt. Vi tar en dag om gangen, hver kveld for seg, for man må gjøre ting så bra man kan her og nå, ikke tenke på hvor man er 3 eller 5 år inn i fremtiden. Som Ibsen sa det: "Det du gjør, gjør det helt, ikke stykkevis og oppdelt."

Driv, 21.04, 21:00.

tegneserien - Linn Iril Hjelseth

Ukas Homer

– It's not easy to juggle a pregnant wife and a troubled child, but somehow I managed to fit in eight hours of TV a day.

– Homer Simpson

Kristian, Hvalen

Han hevder han ikke er komiker, han er seg selv.

ANDREAS MYRVOLD

amyrvold@student.uit.no

Kristian Valen befinner seg på en parkeringsplass i Narvik. Resepsjonen ligger et annet sted, langt derfra, og det er ikke kult å drasse med seg 60 kilo bagasje mens man leter etter resepsjon. Men han har likevel tid til et intervju. Som han sier det selv; han er en sliter. Snart kommer han denne veien, til Tromsø altså, i et sånt der fartøy. Er det noe gøy eller?

De sier at det her showet har vært en suksess så langt, hva mener du om det?

– I utgangspunktet håpet jeg å fylle en sal med 400 mennesker 3 ganger. Nå har vi solgt nesten 170 000 billetter, men om showet er en hit, må det bli opp til andre å avgjøre. Jeg har bare lagd det showet jeg helst ville sett selv, om jeg var publikummer.

Hvorfor?

– Forestillingen er ikke som alle andre, det er verken stand-up, musical eller teater. Det er en blanding av elementer jeg liker. Den er ikke politisk korrekt, og det er helelr ingen rød tråd, annet enn at det foregår på danskebåten. Hvorfor må alt alltid settes i bås? Jeg tror journalistene misforstår, mens publikummet skjønner hva dette er for noe. Det må taes for hva det er; ting jeg liker.

Tore Skoglund?

– Når du kommer til Tromsø, hva tenker du å gjøre for å appellere til publikummet? *Tore skoglund er vel bankers, men hva med Oluf?*

– Tore Skoglund?

Hvem er det?

Han fyren på Rorbua...

– Å, han. Vi gjorde vel en parodi på rorbua en gang, men programlederen der var ikke ment å ligne på han. Det var mer settingen som var poenget.

– Er det vanlig å karikere karikaturer som Oluf?

– Det synes jeg ikke er noen vits, det blir som smør på flesk. Jeg er redd det ville endt opp med "Mot i brystet" humor, og det holder jeg meg langt vekk fra.

Har du noen gang imitert deg selv?

– Jeg er jo meg selv på scenen.

– Men ikke når du imiterer andre?

– Nei.

– Om du skal synges duett med Bryan Adams, kommer du da til å imitere han mens du synger, slik at publikum får en slags festlig stereo-opplevelse?

– Eg kommer til å promotere mitt eget

IKKE MORSOM: Kristian valen lager underholdning for seg selv.

materiale, men uansett er vi fremdeles i forhandlinger med Adams, og dessuten er det lenge til, i Juni. Det er vanskelig å si hva som kommer til å skje, men det kan bli kult å synges foran 22.000 mennesker.

– Hva er tidenes norske grand prix hit i dine øyne? Vi vet du liker Ketil Stokkand, men...?

– Det er Romeo med Ketil Stokkan. Kate Gulbrandsen er også bra, jeg har mange løye minner til de sangene, minner fra nachspiel som ikke egner seg på trykk.

En sliter

– Kan du karakteriseres som en svært gjennomsnittlig person, siden du greier å ligne på så mange?

– Om eg er vanlig? Ja, eg er den samme gutten nå som for 4 år siden, og drikker billig hvitvin fra polet.

– Etter kraftig oppfordring fra publikum ser vi oss dessverre nødt til å stille et par spørsmål om Elin Tvedt. Er det et tilbakevendende problem for deg at folk stiller masse døde spørsmål, om for eksempel henne?

– Det er du den første som spør om.

Hva?

– Det er du den første som spør om.

Har ingen spurt deg om Elin Tvedt før?

– Ikke på over et år.

Så du snakker altså ikke om det lenger?

– Hva da?

Om Elin Tvedt, er det et spørsmål du har lagt bak deg?

– Unnskyld meg et øyeblikk, svarer Valen mens han forsøker å finne ut hvor de skal parkere bilen nå. Jeg forsøker med noen andre spørsmål. Noen skikkelig døde noen.

Bardevalen

Hvilke farger tiltrekkes du mest av? svart? hvit? blå? rosa? gult?

– Det kommer litt an på sinnstemninga, hvertfall ikke rosa.

Er du glad i sjømat?

– Ja, men jeg liker best den som serveres rundt middelhavet et sted. Og skaldyr, krabber og kreps.

Hva liker du best: Krill eller sild?

Det er veldig mye bein i sild, så det er jeg ikke glad i.

Aire and angels

VAKKERT OG MELANKOLSK: Aire and Angels spiller på Teaterkafeen søndag 18. april kl. 21.00

konsert Søndag 18. april inviterer Jazzklubben til en vakker konsert med duoen Aire and Angels.

Aire and Angels består av pianisten Tord Gustavsen og sangeren Siri Gjære. De spiller en vakker form for melodiose jazzballader med tilnærming til pop og visetradisjon. På deres foreløpig siste plate går tankene til plata *Fairytales* av Steve Dobrogosz og Radka Toneff. Men selv om musikken kan minne om de sistnevnte lever den sitt eget liv. Det handler om gode låter.

Siri Gjære kan høres ut som en svært vellykket krysning av nevnte Toneff og Silje Nergaard. Og Tord Gustavsen har en personlig spillestil som man skal være veldig tonedøv for å ikke la seg beta av.

Duoen har tatt navnet etter et dikt av den engelske poeten John Donne (1572

– 1631). De bruker også andre dikt av Donne i låtene sine og dikt av en annen avdød engelsk poet, Rupert Brooke (1887 – 1915).

Av musikalsk bakgrunn er Siri Gjære kjent for å være frontfigur i sitt eget band (Siri Gjære Band), og hun gjorde en solid gjesteopptreden på trondheimsgruppa Cadillacs siste epos *Up for a lifetime*.

Tord Gustavsen ga ut plata *Changing Places* med sin trio. Har også gjort ting med Silje Nergaard og andre musikere som Mats Eilertsen (bl.a. Kornstad Trio) og Kenneth Ekornes (Mari Boines geniale perkusjonist).

Møt opp på Teaterkafeen denne vårvelden. Du vil ikke angre.

GLENN FAGERVIK

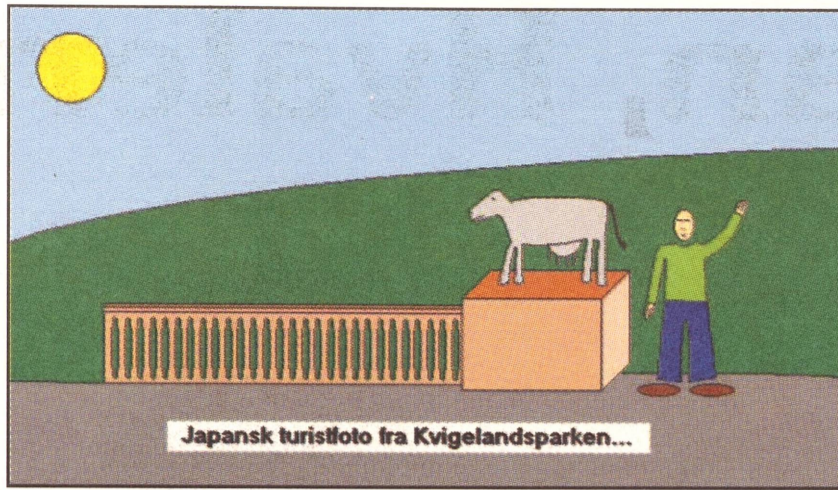
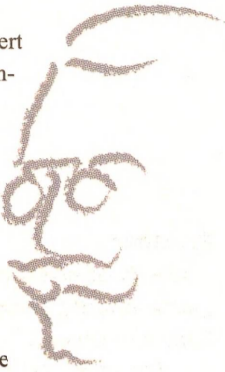
manøvers meningsløse malerier

gruff

Ukas Hamsun

Ukas Hamsun er presentert i samarbeid med Hamsunforeninga Landstrykere.

"Allerede ute på gangen fik han tvil om å kunne bøie farn med magt, han hadde ikke med et menneske å gjøre, men med et knippe av stivsind, et sengeliggende raseri med mandslemmer."

Segelfoss by

Ill Ingvild Buhaug

Jeg er en liten fjert i forhold til hvor mange mennesker vi er i samfunnet.

Plutselig en dag sluttet jeg å skrive historier. Jeg skrev bare tanker. Alt annet tok for mye tid å skildre.

Med en gang jeg legger meg og skal sove, kommer hosten.... Tørr i halsen. Angsten for ikke å få sove, for morgendagen, for at jeg skal mislykkes i morgen ligger i meg. Hver kveld klokka ti begynner det. Da er det virkelig kveld.

Orgasme.... Jeg var på kiosken i sted og kjøpte fyllesnacks (for dagen derpå-kroppen min). Jeg ville ha noe søtt og noe salt. Noe som stimulerer begge retningene. Jeg nøyer meg ikke med kunne det ene. Det jeg egentlig vil ha, er en orgasme. Jeg vil kjøpe en orgasme, en følelse av nirvana.... Total stimuli.

Nirvana opplever du først når du har frigjort deg fra alt. Når du ikke eier noe, er avhengig av noe (i følge buddhismen). Men det jeg gjør er det stikk motsatte. Jeg vil ha alt. Utdannelsen, jobben, pengene og friheten. Kjæresten og singellivet... Total tilfredsstillelse, og helst uten ansvar. Dette er min sykdom. Og frykten for å mislykkes er så stor at jeg gjør meg syk. Dytter meg selv ned og inn i angstens verden. For å ha noe å skylle på. "Nei, jeg kan ikke gjøre det. Nei, jeg klarer ikke det. For jeg har angst, jeg."

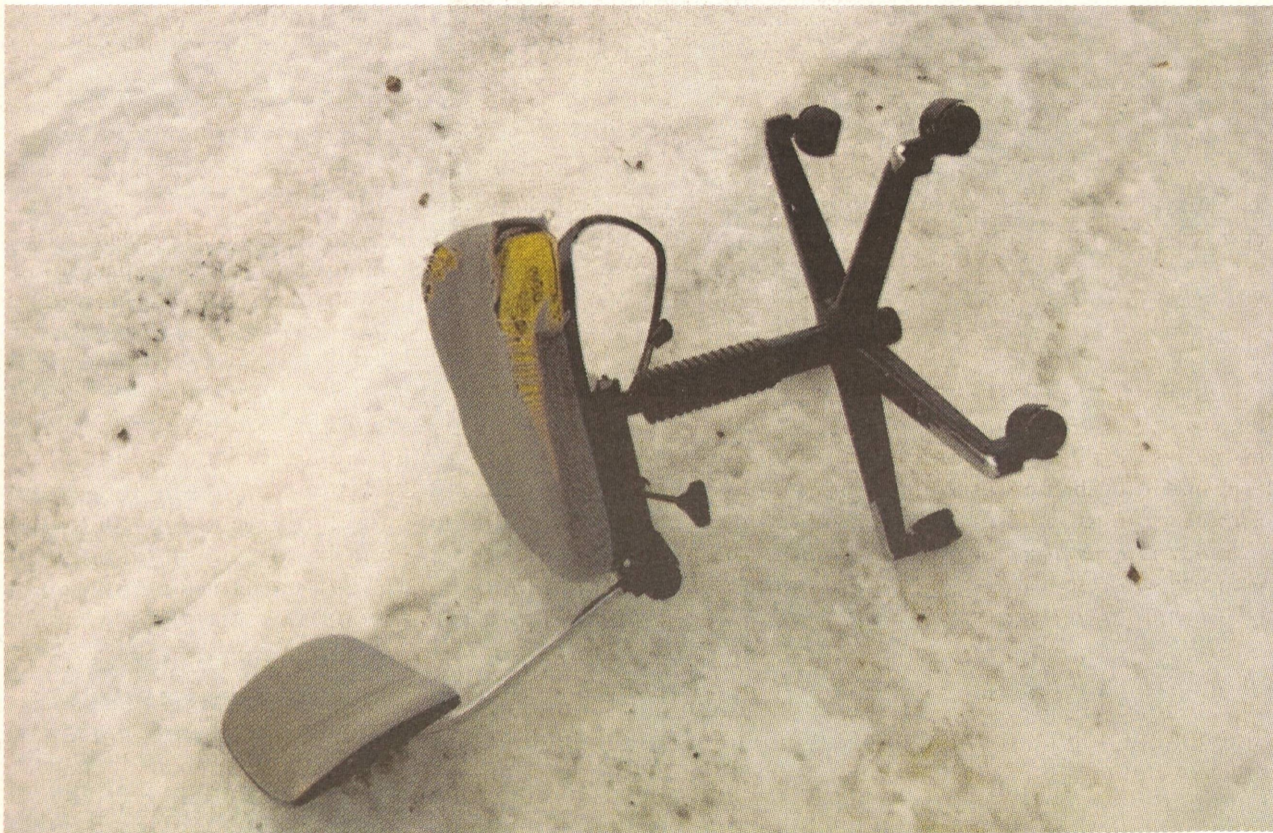
Jeg vil ha alt, gratis.

Wake up and smell the coffee! Det er ikke sånn det fungerer, jenta mi!

- PIA

ukas bilde

Utopia trenger bidrag til denne spalten. Malerier, polaroidbilder, collager, telefondroding, fotografier, snodige kaffeflekker, tatoveringer, skyformasjoner, tegniger, broderier, perlebilder, sandslott, mislykka passbilder av onkelen din med påtegna bart - vi vil ha det! Send bilder av ditt kreative bidrag (JPEG med høy kvalitet til kultur@utopia.no), eller lever originalen på redaksjonen.

MØLLSPIST: Utopias redaksjonsmøbler var gammel gjenbruksvare fra 1. verdenskrig. Bildet tatt under vårrengjøringen da stolene ble ofret i et tvilsomt rituale. Foto ØRJAN VØLLESTAD

Femiredaksjonen

Hva synes du om Utopia?

Dima Emelianov (19), Nyhetsredaktør
- Min visjon er å gjøre Utopia til et talerør for transseksuelle alenemødre, og ellers skrive alt studentstyret ber om.

Guro Brudvik Dalene (22), Desksjef
- Det er alt for lite stoff om hester og gutter og alt som er sprøtt. Kan jeg sende en hilsen?

Lisa Halvorsen (23), Fotosjef
- Gode bilder tatt i betraktning at alle er tatt med engangskamera. Men ærlig talt så synes jeg avisa er ganske useriøs, forslaget mitt om egen porselensmalingspalte ble for eksempel nedstemt.

Maja Sojtaric (23), Ansvarlig redaktør
- Proff avis. Kan ikke skjøne det, for ansvarlig redaktør er jo ei heks.

Andreas Myrvold (24), Administrerende direktør
- God dasslektyre. Samme litterære nivå som en middels Ellos-katalog. Hvor blir det av matspaltene?

Nettipset

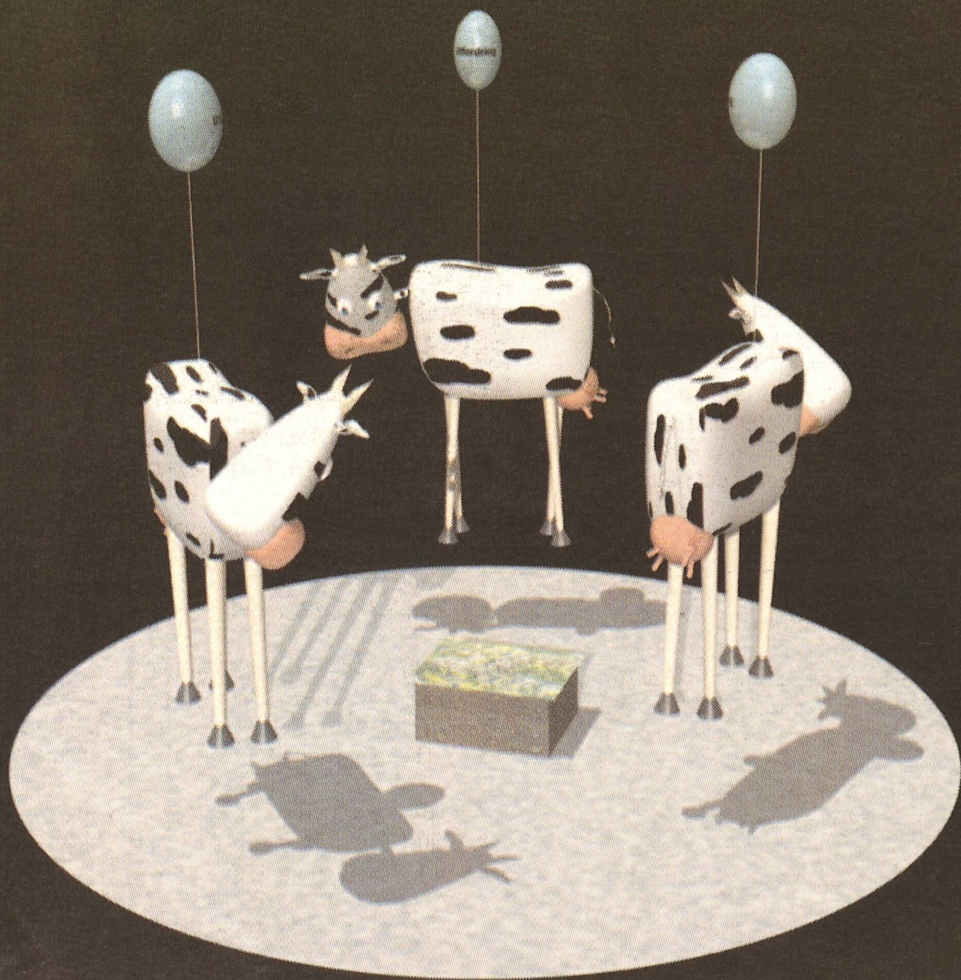

spill Lyst til å kaste bort verdifulle timer på meningsløse og morsom java-underholdning?

Da kan denne ekstraordinære bordtennis-simulatoren noe for deg: http://www.candystand.com/games/xjShock_xjpp.htm .. Snadder...

KREATIV UKE 2004

19 - 23 APRIL

PROGRAM PÅ FAKULTETENE

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Fagdag – se oppslag på fakultetet

Det humanistiske fakultet

Fagdag – se oppslag på fakultetet

Det medisinske fakultet

Studentdagen og forskningsprisen – mer informasjon på fakultetet
Torsdag 22.4

Norges Fiskerihøgskole

Studiekveld – for studenter ved NFH
Onsdag 21.4, Store Aud kl. 18.00

Kreativ bokføring med Geir Finne.
Tirsdag 20.4, Store Aud kl. 16.15

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

Geografiske informasjonssystem (GIS) - et tverrfaglig redskap i forskningen

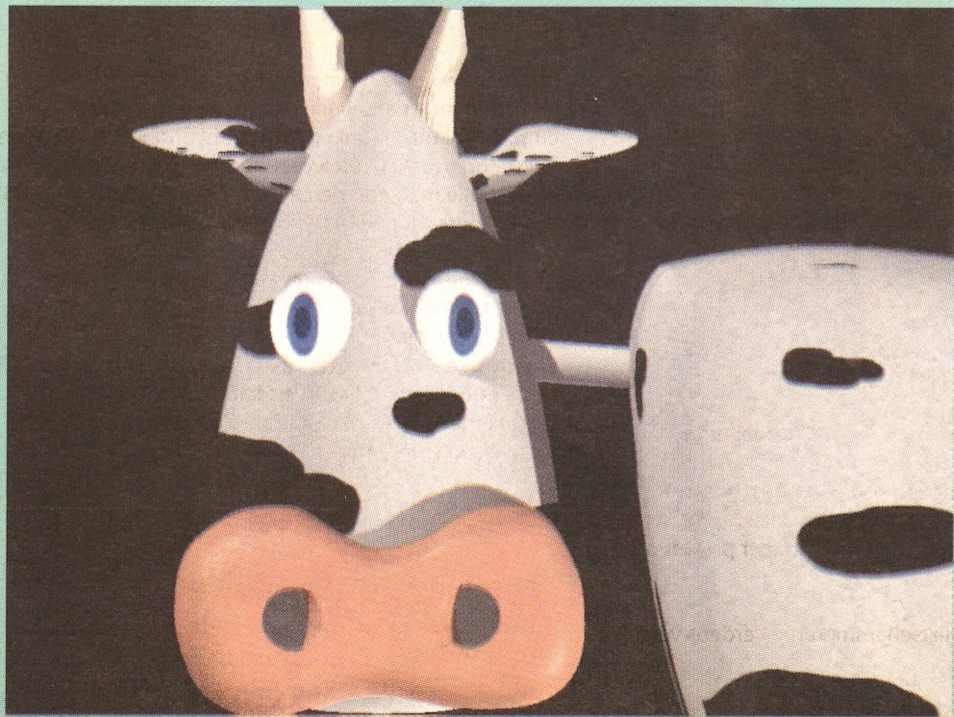
Foredrag med Lennart Nilsen, institutt for biologi

Fredag 23.4 kl. 12.15 i Store Aud.

Kreativ uke arrangeres av studentrepresentantene i universitetsstyret.

Sverre Johansen
sverre@student.uit.no

Julia Holte Sempler
sempler@student.uit.no

PROGRAM

Mandag 19.4

12.00, Café Bodega

No pain, no gain. Tatovering, piercing og kroppsmodifikasjoner.

Med Siv-Ellen Kraft, institutt for religionsvitenskap.

14.00, Labyrinten

Åpningsseremoni

Offisiell åpning av Kreativ Uke 2004 i olympisk ånd. Det vil bli taler, musikk og tenning av den kreative ild. Åpningen skjer i ute i labyrinten og vi satser på glimrende vær.

15.00, Nedre Lysthus, auditoriet

Debatt – Hvorfor OL i Tromsø?

Rett etter åpningsseremonien går turen videre til en debatt om hvorvidt og hvorfor de olympiske bør søkes arrangert i Tromsø. Debatten vil ha innledere fra styringsgruppa Tromsø 2014, og aksjonsgruppa mot OL i Tromsø. I tillegg vil det i panelet være flere andre deltakere.

Tirsdag 20.4

12.00, Café Bodega

Tromsdalstinden og OL – miljøforvaltning i praksis? Med Gunnar Eriksen, det juridiske fakultet.

CAMPUS GAMES

Snakker vi OL så mener vi alvor! TSI har blitt utfordret til å gi KU en idrettslig dimensjon, og onsdag 22.4 vil det bli diverse aktiviteter på Campus. Hovedarena vil være i området rundt labyrinten. Foruten aktiviteter og demonstrasjon av øvelser som kanskje blir prøvegrener i Tromsø i 2014, vil det også bli grilling og soling for de som ønsker.

Den øvelsen det nok knytter seg størst forventning til er fotballkampen mellom ansatte og studenter utenfor Kraft. Her er det fritt fram for alle, men husk leggskinner, hjelm

og andre effekter etter eget ønske. De som vil delta stiller på Kraft kampklar til klokka 14.00.

Campus Games

On Wednesday, 22.04, TSI will stage various sporting events on campus. The main area of events will be around the labyrinth. There will also be opportunities for barbecuing and sunbathing. Outside Kraft, a football match between university students and employees will take place. Anyone interested in playing should be at Kraft and ready to play at 14.00.

AKADEMISK OLYMPIADE

I beste olympiske ånd og KU-tradisjon skal det konkurreres under Kreativ Uke. Akademisk Olympiade er en tevling hvor lag med både studenter og ansatte setter hverandre i stevne for å løse en oppgave. Oppgaven blir utformet slik at alle fagmiljø skal kunne delta og løse oppgaven fra sitt ståsted. Lagene får satt sine akademiske ferdigheter på prøve, og resultatet vurderes av en årvåken ekspertjury. Vurderingskriteriene er metode, innhold og presentasjon. Lagene må jobbe hurtig og under stort press, de har nemlig bare en dag til rådighet. Oppgaven deles ut til påmeldte lag fra klokka 08.00 torsdag 22.4, og presentasjon av løsningene skjer på driv klokka 18.00 samme dag. Dette blir et akademisk nappetak av uante dimensjoner!

Vinneren premieres med akademisk heder og ære, og i tillegg vil det være 10.000 kroner til vinneren. Pengene skal disponeres av fagmiljøet og brukes til faglig-sosiale tiltak. Påmelding av lag kan skje fram til konkurransestart, og det gjøres ved å sende en e-post til sverre@student.uit.no.

Academic Olympics

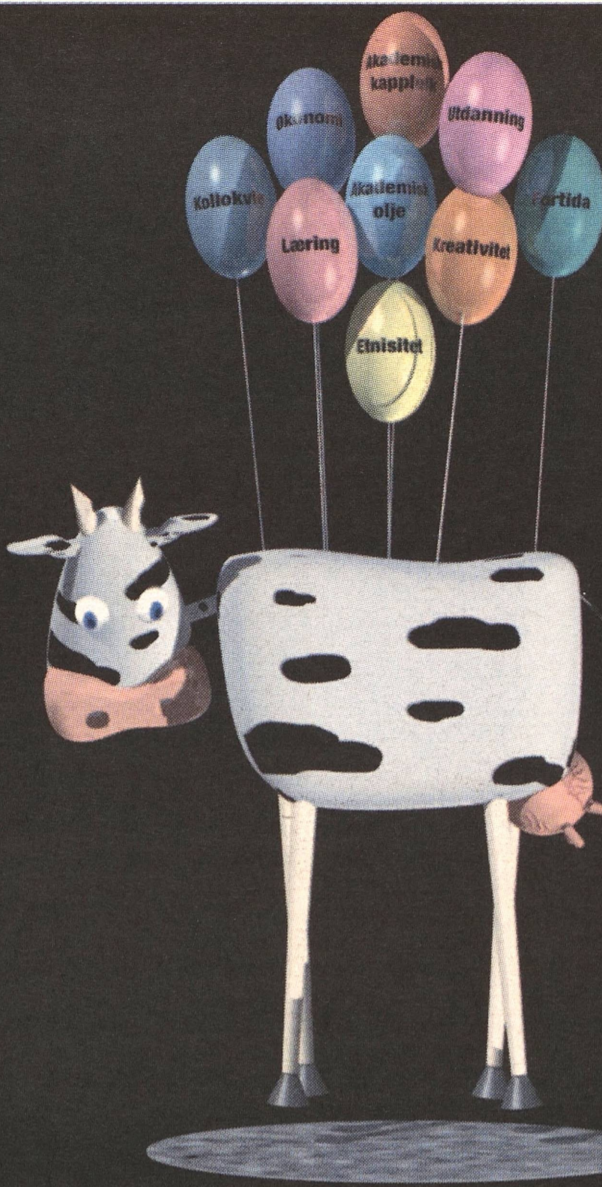
On Thursday, 24.04, teams consisting of university students and employees from various research disciplines will be competing at the Academic Olympics. A task is to be solved, based on the perspective of the individual disciplines, and the criteria for evaluation are method, content, and presentation. Registered teams will be given the task at 08.00 and the presentation of solutions will take place at driv at 18.00 the same day. The prize is NOK 10 000, to be used by the winning teams' discipline.

Teams can register until the start of the competition at sverre@student.uit.no.

DIALOGKAFÉ – HVA ER DET?

Dialogkafé er en metode for å dele tanker, erfaringer og meninger. Hensikten er få frem nye ideer og stimulere samtaler og refleksjon i en gruppe i forhold til felles problemstilling. Metoden krever at man er åpen for å forandre syn og lytte for å forstå.

Snart et år etter kvalitetsreformen er det fortsatt mange ubesvarte spørsmål og problemstillinger å ta tak i. Reformen legger blant annet opp til økt press på produksjon, strammere timeplaner, mer undervisning, mer veiledning og lengre semestre. Samtidig skal forskningen bli bedre, undervisningen mer alternativ og studentene skal produsere mer. I denne rekka med dialogkafeer er det nettopp disse problemstillingene vi skal ta for oss. Tirsdag starter med forskningen. Innen for de rammene som er lagt av reformen, hvordan drive forskning på det nivå som svarer til universitetets ambisjoner? Klokken åtte på driv starter neste kafé som er rettet mot studentene. Studentene har lengre semester, mer undervisning og økt press på å følge normert studieprogresjon. Hvordan skal man klare å holde oppe et studentengasjement utover studiene og få studentene fortsatt til å bidra i frivillig og studentpolitisk arbeid? Fredag går den siste kafeen av stabelen med fokus på undervisning. Hvordan er det mulig å kombinere økt undervisningsmengde, lengre semestre og fastlagte studieløp med kreativitet og alternative undervisningsformer?

CAFÉ BODEGA: DEN HYGGELIGE, LILLE KAFEEN I KJELLEREN PÅ HOVEDGÅRDEN!

Café Bodega er en frivillig drevet kafé som ligger i kjelleren på hovedgården (samfunnskjelleren). Vi har åpent hver dag mellom 12:00 og 18:00, og serverer alltid nystekte vafler, kaffe, te, kakao, brus, saft, og annet til en billig penge. I tillegg har vi aviser og spill.

Under Kreativ Uke er Café Bodega stedet å være. Her vil det arrangeres populær-vitenskaplige forelesninger, vises film, legges til rette for debatter, med mer. I tillegg er det fortsatt det eneste stedet på campus som alltid serverer nystekte vafler! Legg lunsjen til Café Bodega, og vi garanterer en kreativ opplevelse!

Café Bodega is a nice little café run by students situated in the administration building. Here you can get cheap waffles, coffee, tea, soda etc. During Creative Week, Café Bodega will be a good place to perform creative study techniques or just relax and have a coop of coffee. There will be arranged lectures, showed movies and on Friday from 12pm – 2pm the Students Standup Corner takes place.

FOTOKONKURRANSE

Kreativ Uke arrangerer i år en fotokonkurranse som er åpen for alle interesserte. Oppgave for konkurransen deles ut i Café Bodega mandag 19.4 kl 12.00. Vinneren vil få et gavekort fra en fotobutikk på 1000 kroner. I tillegg vil vinnerbildet bli benyttet av informasjonsavdelinga til bruk i Universitetets rekrutteringskampanjer.

14.00, Nedre lysthus

Dialogkafé – Forskningen etter kvalitetsreformen
Se egen omtale.

20.00, driv

Dialogkafé – Studentengasjement etter kvalitetsreformen
Se egen omtale.

Onsdag 21.4

Campus games

Se egen omtale.

12.00, Café Bodega

Foreløpig ikke fastsatt

14.00, Kraft

Fotballkamp mellom ansatte og studenter – større enn OL?

19.00, 3. etg. driv

Rødvinsseminar (i regi av HIFO, Tromsø)

OL, UiTø og landsdelen: Felles visjoner, felles interesser?

Torsdag 22.4

Akademisk Olympiade

Dette arrangementet går over hele dagen og er en konkurranse mellom fagmiljøene. Alle fagmiljøene

kan stille med lag, som må bestå av både studenter og ansatte. Oppgaven sendes ut kl 08.00. Husk påmelding til sverre@student.uit.no. Se for øvrig egen omtale.

18.00, driv

Presentasjon av løsning på oppgaven i Akademisk Olympiade. En ekspertjury kårer vinneren som får 10.000 kroner som skal gå til faglig eller sosial aktivitet på faget.

Fredag 23.4

12.00, Café Bodega

Students Speakers' Corner

14.00, Nedre lysthus

Dialogkafé – Alternative undervisningsformer etter kvalitetsreformen

Dette er den siste samlingen i rekken av dialogkafeer med temaet om tiden etter kvalitetsreformen. Hvordan få kreativiteten til å gå hånd i hånd med en mer presset og strukturert hverdag?

14.00, Café Bodega

"Malleus Maleficarum (Heksehammeren) - Verdens verste bokutgivelse"

Med Rune Hagen, UB

Heksehammeren kom ut mot slutten av 1486 og var

forfattet av munken Heinrich Kramer. Han argumenterte for at flygende hekselignende kvinner er et farlig, empirisk faktum. Munken forteller hvordan vi kan avsløre hekser og hvordan rettsvesenet kan bekjempe uvesenet. Kreativ Uke markerer den internasjonale bokdagen med en nærmere titt på boktrykkerkunstens første suksess.

16.00, Café Bodega

Filmvisning – "Finding Forrester"

18:00, Café Bodega

Avslutningsseremoni

Kreativ Uke 2004 avsluttes med en avslutningsseremoni i Café Bodega. Her blir servert kaffe, vafler og kaker. Deltakerne i KUs fotokonkurranse presenterer sine motiver, og vinner kåres.

Med forbehold om endringer

Den nye nikotinen

På blidsiden av den nye røykeloven rusler en fornøyd svenske forbi. Han heter General, og trives godt under norske lepper

EIVIND B. STRAND

eivind@utropia.no

Snusen, kanskje bare overgått av Volvo, er en av få svenske oppfinnelser vi nordmenn virkelig har lært å sette pris på. Bokstavelig talt. Og spesielt det siste året. Dagfinn Høybråtens korstog mot sigarettene har vært en helsepolitisk triumf, og ettersom røykelovens D-dag er på trappene, stapper Ola, og ikke minst Kari, i seg stadig mer snus. På drøyt 20 år har det årlige snus-salget i Norge økt til 500 tonn. Nå snuser nesten 290.000 nordmenn daglig eller av og til (MMI 2003). Pris er gangbart i alle miljøer, også blant akademikere, hvor bulende leppe signaliserer frihet og uavhengighet. Snus har på paradoksalt vis blitt selve helsesymbolet for alle som nå ønsker å stumpe røyken.

Samtidig gnir svenskene seg i hendene over den norske snusboomen.

JANE POWER (27) studerer psykologi grunnfag og har ni lange år med røyk bak seg. Men etter at ei venninne introduserte henne for snus på en fest i høst, sa hun adjø til sigarettene.

– Det smakte godt. På første forsøk. Jeg likte det, og siden har jeg fortsatt, sier Jane.

Nå bruker hun snus i alle sammenhenger, og sverger til General porsjon.

– Jeg har villet slutte å røyke i mange år, uten hell. Selv ikke nikotintabletter hjalp. I snusen har jeg funnet en erstatning som fungerer. Nå savner jeg ikke røyken.

Hun er likevel bekymret over forbruket, og lurar på hva som er normalt, før hun sier at en boks porsjonssnus forsvinner i løpet av to dager. Spesielt før eksamen – da går det i ett.

– Jeg er selvsagt klar over at jeg får i meg mer nikotin, og tenker på skadevirkningene; høyt blodtrykk og gule tenner. Jeg har planer om å slutte. Snusen er en last, medgir hun.

– *Får du negative tilbakemeldinger?*

– Det er ulike reaksjoner, noen synes det er kult, mens andre bare fnyser. Enkelte gutter sier jenter med snus er usexy. Vel, jeg har kanskje ikke noe stort behov for å være sexy? Kjæresten min snuser selv, og han synes det er greit.

– Snus har blitt et akademisk rusmiddel

Karl Erik Lund

Foto THOMAS METZ

TRENDY: Stadig flere stumper røyken til fordel for snus. De moderne norske snustrendene sees på som en kulturimport fra Sverige. Der får du kjøpt bukser med ferdigvasket ring på baklomma.

Uansett bryr jeg meg ikke om hva folk mener, sier Jane.

HUN ER EN AV 22 000 JENTER som daglig eller av og til bruker snus i Norge. Tallet bare øker.

– Jentene tar etter guttene. I Nord-Trøndelag er økningen markant, spesielt i idrettsmiljøene, sier Karl Erik Lund, forsker ved Statens institutt for rusmiddelforskning (SIRUS).

Han ser at jenter er opptatt av estetikk, og mener de små porsjonspakkene med nye smakssammensetninger som nå

kommer på markedet er skreddersydd for denne kundegruppen.

Sven-Erik Steffenrud er enig. Han er administrerende direktør i Swedish Match Norge, den norske avdelingen av snusgiganten, som har 96 % av snusmarkedet i Norge, med varemerkene General, Ettan, Grovsnus og Catch.

– Vi følger markedet tett og vet mye om kundene, og hvem som kommer til å bli det, sier han, og legger ikke skjul på at han er fornøyd med utviklingen.

– Når vi vet at 50 prosent av snuserne er tidligere røykere, og at røykeloven

er nært forestående, gir det grunn til optimisme, mener Steffenrud, som selv er "festsnuser".

I 2003 BLE DET SOLGT 10,3 millioner snusbokser i Norge, en vekst på hele 17 prosent fra 2002. I tillegg kjøpte vi tre millioner snusbokser på tax-free-utsalg, og på handledurer i Sverige kjøpte norske kunder ytterligere seks millioner bokser. Swedish Match solgte snus for tre milliarder svenske kroner med et driftsoverskudd på 1,39 milliarder kroner. Konsernet har over 15 000 ansatte og

RØYKEAVVENNING: Jane Power (27) hadde røkt i ni år før hun oppdaget porsjonssnus på en fest i fjor høst. Da sluttet hun. – Jeg bryr meg ikke om hva andre mener, sier Jane. Hun er en av ca 22 000 jenter som bruker snus i Norge. Tallet øker.

Foto THOMAS METZ

distribuerer produktene sine til 140 land. For å dekke etterspørselen har de nå bygd ny fabrikk i Kungsälv. Og nå skal flere ansettes på kontoret i Norge.

Sverige er det første landet i den vestlige verden som har oppnådd WHOs målsetning om at andelen dagligrøykerer skal være lavere enn 20 prosent av den voksne befolkningen. Steffenrud framhever også helseperspektivet som snusbølgens viktigste katalysator. At snus har fått bredere sosial aksept fordi det ikke skader andre enn deg selv. Og knapt nok det. Da kreftadvarselen falt bort i fjor, på bakgrunn av en rekke svenske undersøkelser som ikke kunne påvise sammenheng mellom snusbruk og kreft, ble det for mange naturlig å se på snus som et røykeavvenningsmiddel.

– Røykerne er vår primærgruppe, bekrefter Steffenrud.

SANGFULGEN ANNE NYMO TRULSEN (25) ble for mange kjent gjennom fjorårets opptreden i IDOL. Nå går hun tredje året på Praktisk Estetisk Lærerutdanning, og kommer rett fra et praksisopphold i Nepal. Hun viser stolt fram lokal snus fra Katmandu.

– Dette er kraftige saker. Første gang jeg prøvde den, satt jeg på dass resten av dagen. Du blir helt shaky, men fort vant til den.

Den sporty jenta har få eller ingen motforestillinger mot snus, som hun mener er en førsteklasses erstatning for røyk.

– Som 20-åring var jeg møkk lei av å røyke. Etter en fylletur i Bergen med X antall sigaretter og påfølgende svart slim ut av munnen når jeg hostet, tok jeg et valg.

– Jeg brente rullingspakken mens jeg

satt og så på. "Burn motherfucker", tenkte jeg stolt.

Imidlertid meldte abstinensene sin ankomst. Og ettersom røyk var bannlyst, tok det ikke lang tid før Anne hadde pris under leppa. Det har hun hatt siden. Helt til hun fant drømmemannen.

– Han sa til meg: "Du kan velge mellom å kysse meg eller å dumpe snusen". Jeg valgte det siste. Jeg ville jo kysse, sier hun, men innrømmer likevel:

– Nå snuser jeg i smug. Aldri sammen med ham, bare alene. Håper han ikke leser

– De voldsomme antirøykkampanjene har skremt mange over i snusbruk. Folk er lite opplyste. Snus fører beviselig til en lang rekke helseskader

Karl Erik Lund

dette, hvisker hun.

Til tross for synding i det skjulte, benekter Anne at hun er avhengig. I hvertfall ikke fysisk. Hun beskriver seg selv som en psykososial periodesnuser, der prisen er kos og trøst.

– Jeg har full kontroll. Det er jo bare å si nei. Bortsett fra på kafé. Da sier jeg ja.

Hun mener advarslene er lite avskrekkende.

– Snusen kan være helseskadelig, står det på pakken. At nikotin skaper avhengighet, er noe alle vet, men det å fjerne kreftadvarselen gir jo ikke akkurat noen avskrekkende effekt. En gang jeg var hos tannlegen og innrømte uvanen, sa han

bare: "Snus dreper hull i tennene". Slikt blir man ikke redd av, sier Anne.

NÅR JOURNALISTER VIL HA NEGATIVE kommentarer om snus, ringer de til Tore Sanner. Professorens ved institutt for Kreftforskning er skremt over trenden der snus blir sett på som røykeavvenning.

– Snus gir tvert imot økt avhengighet. Den øker også faren for økt blodtrykk og diabetes, sier forskeren.

Han slakter utspillet til Gunnar Lyngstad, visepresident i Den norske tannlegeforening, som nylig erklærte at snus hindrer hull i tennene og dreper karies.

– Det gjør også tannpasta, repliserer Sanner.

– Snus forårsaker en rekke skader i munnhulen. Tannhalsen frigjøres, slik at den blir mer tilgjengelig for angrep utenfra, over tid, hevder han.

VERDENS DYRESTE SNUS.

Hvis Tore Sanner får det som han vil, må du betale over 100 kr for en boks snus til neste år. På vegne av stiftelsen Tobakksfritt har han sendt forslag til helseministeren om å øke avgiften på snus fra 57 til 125 kroner per 100 gram. Da blir snusen 7 ganger så dyr som i Sverige.

– Avgiftene på snus og skrå er langt lavere enn avgiften på annen tobakk.▶

Foto EIVIND BIERING-STRAND

HAR KONTROLL: Anne Nymo Trulsen (25) mener advarslene på snusboksene er lite avskrekkende

Foto EIVIND BIERING-STRAND

PRISER RØYKELOVEN: Tross i rockemyten er Morten Rydland Høyning (22) en av røykens mest ihuga motstandere. Han etterlyser cowboystilstander i utelivet med flyvende snusklyser på alle kanter.

Med forslaget ønsker vi først og fremst å stoppe den økningen vi har i bruk av snus blant ungdom, sier han.

Swedish Match liker ikke forslaget til Sanner.

– Dette var et uventet og høyst merkelig utspill, sier en opprørt Steffenrud.

– Vi forstår og respekterer at politikere jobber for redusert nikotinformbruk.

Ingen benekter at sigaretter fører til alvorlige sykdommer. Men når du ser på publisert vitenskapelig forskning om snus, kan ingen påvise økt risiko for kreft. Forskningen går også i samme retning når det gjelder hjerteinfarkt og slag. Denne direkte sammenligningen av sigaretter av snus gir et vrengebilde av virkeligheten, mener han.

Han har likevel liten tro på at forslaget blir vedtatt i Stortinget under neste års budsjettbehandling.

– Når lillesøstra mi tar en sigg, stumper jeg den og gir henne en pris i stedet

Morten Høyning

– Vi har tillit til at politikere forholder seg til de publiserte rapportene som foreligger om snus i Skandinavia. Da har de lite å slå i bordet med, hevder han, og legger til:

– det er dessuten bristende logikk å direkte sammenligne avgiftsnivået på

snus og sigaretter på grunn av snusens sammensetning.

STATENS TOBAKKSADVISER, som er inne i det første året av en femårs satsing på tobakkskampanjer, stoler ikke på Steffenrud. De har til nå vært nådeløse i krigen mot røyken, og vil bruke "føre var prinsippet" mot snus.

– Vi "friskmelder" ikke snusen. Den inneholder nitrosaminer som er potensielt kreftfremkallende pluss en rekke av de samme stoffene som også fins i annen tobakk. Hvis myndighetene vet om farlige stoffer i et produkt, må vi gå ut og advare befolkningen, sier avdelingsdirektør Kari Huseby.

På spørsmål om vi snart får se store, hvite lapper med dystre budskap også på snusboksene, slår hun fast:

– Det er helt klart naturlig å se på snus. Men temaene for de videre kampanjene er ikke fastsatt ennå.

Og mens forskerne krangler, er spørsmålet om bølgen av nye snusere vil utvikle seg til en flodbølge etter 1. juni. Forsker Karl Erik Lund mener epidemier

må stanses i startfasen.

– De voldsomme anti-røykkampanjene har skremt mange over i snusbruk. Folk er lite opplyste. Snus fører beviselig til en lang rekke helseskader. Men skulle likevel hele befolkningen bytte til snus, ville det per definisjon være skadereduserende, mener han.

HOLDNINGSENDERINGER. I 80-tallets Norge var snus et gammelmannsfenomen, populært blant skogsarbeidere og fiskere. Harry-stempelet gjorde at myndighetene trodde det ville dø ut. Men så kom den tilbake gjennom idretten, og spesielt lagidretter med import av svenske spillere. Moderne snustrender sees på som en kulturimport fra Sverige.

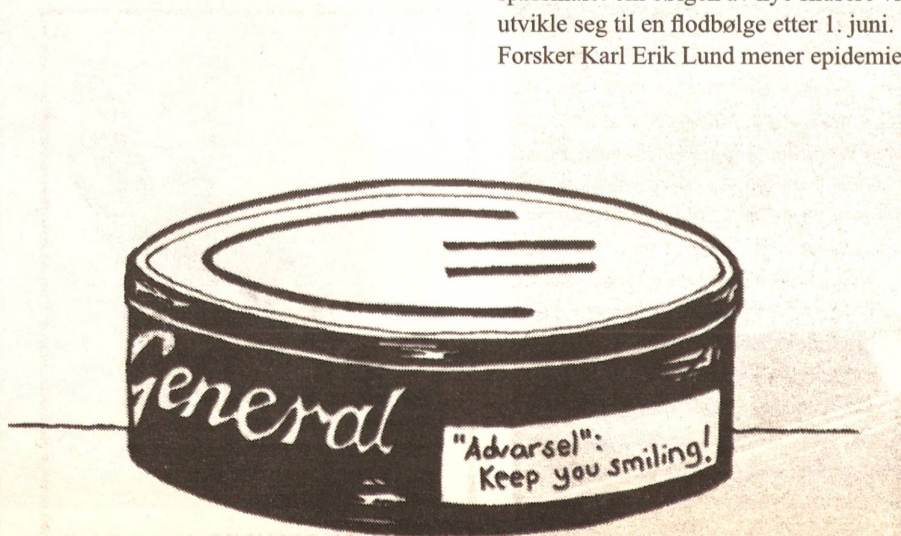
– Sammenlignet med røykeren er den typiske snuseren rikere, har lengre utdanning, bor urbant og er mann. Den moderne snusbrukeren er helsebevisst og røykefiendtlig, forteller Karl Erik Lund.

SEX, SNUS OG ROCK 'N' ROLL. Morten Rydland Høyning (22) er glad i snus og studerer sosiologi på fritida. Resten av tida bruker han på rock, som trommis i to av byens band. Tross i rockemyten, klarer han nesten ikke vente til 1. juni.

– Du må gjerne knuse rock-imaget mitt. Jeg bare hater røyk så jævlig, stønner han, og hyller den strenge loven til Høybråten. – Slik jeg ser det, er det ingen forskjell på om du har askebeger i ei platesjappe og kjederøyker i vei, eller om du røyker på en uteplass. Det er like motbydelig. Han beskriver pustevansker og rennende øynene på røykfulle utesteder. – Det er jo ingen vits å dusje før du går ut. Kjennes ut som du har vært i Mexico City når du kommer hjem likevel.

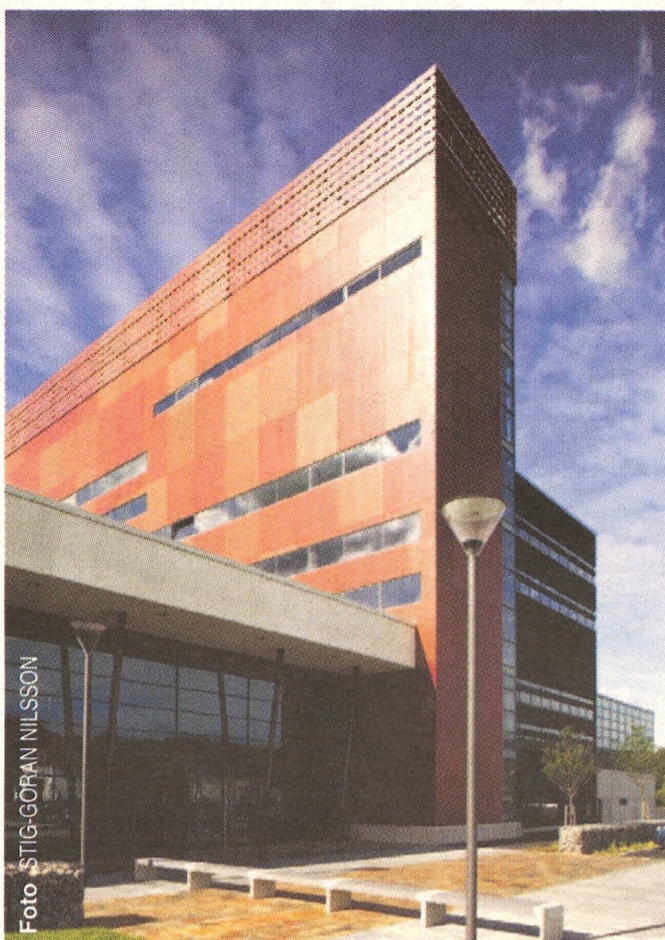
– Ikke skjønt alvorret?

III Linn Iril Hjelseth

SNUS OG DUS: Snusgeneral Sven-Erik Steffenrud i Swedish Match Norge ser lyst på framtida. Røykeloven kan føre til økt snussalg, tror han.

SNUSIMPERIUM: For å dekke etterspørselen bygde snusgiganten Swedish Match ny fabrikk i Kungsälv i fjor.

Morten tyner og plager folk som røyker, inkludert dama og en bandkompis.
 – Når lillesøstra mi tar en sigg, stumper jeg den og gir henne en pris i stedet. Han vil faktisk gå så langt som å si at det er homofilt å røyke.
 – Man suger jo!

ROCKEMYTENS DØD. Tromsøs rockmiljø gjennomgår samme utviklingen som resten av samfunnet. Røyk er ut. Snus er in. I Mortens to band, henholdsvis Rocketboyz og Taliban Airways, er det bare en som røyker. Resten snuser. Det er nesten litt småsært, mener han.

– Vi er kanskje ikke så rocka som vi prøver å være, smiler han og legger til:
 -- Det er helt sykt mange som snuser nå. Det er trendy som faen. Derfor har jeg egentlig mest lyst til å slutte selv. Det som alle andre gjør er ikke så kult. Morten karakteriserer seg selv som en hobbysnuser, han kjøper nesten aldri selv. Men når dåsen ligger på bordet, og spesielt under øvinger, antar forbruket dramatiske proporsjoner. I løpet av en snau time kan en full boks være tømt, innrømmer han.
 – Jeg kjenner en som spiser frokost med pris under leppa. Cornflakes. Det ser ikke bra ut..

Han snuser også under intervjuet og har ingen planer om å slutte. Snus går fint i alle sammenhenger.
 – Jeg har ingen betenkeligheter. Sånn som det ser ut nå, kan jeg fortsette ganske lenge, tror jeg.
 – *Snus er ikke sunt?*
 – Jeg tror ikke det er sunt, men det er ikke colaen jeg drikker heller. Det viktigste er at det ikke skader andre. Morten drømmer om cowboytilstander i utelivet. Om å sitte i en røykfri bar og tygge skrå. Om å sende snusklysene

– Snus blir en hit i utelivet

Sven Erik Steffenrud

to meter gjennom lufta før de lander i spyttebakken.
 – Med rett spytteteknikk er det mulig, ler han.

EXIT ASKEBEGER? Om utelivet hilser snusklysene velkommen, er en annen sak. Det er ikke lenge til 1. juni, hvor røykerne kastes ut i kulda og askebegrene blir overflødige. Swedish Match tror røykeloven vil øke utbredelsen av snus. Derfor plasserer de ut flere hundre

snuskjøleskap på barer og utesteder, for å dekke etterspørselen.

– Vi tror snus blir en hit i utelivet, sier Sven-Erik Steffenrud.

– Æsj!
 Remi Espen Lothe, styreleder ved studenthuset Driv liker ikke tanken på spyttebakker.

– Noe så uhygienisk! Hvis snuserne skal spytte ut svineriet, får de gå på do, mener han.

Driv har mottatt snuskjøleskap, men selv om 1. juni nærmer seg, kommer ikke snuserne til å få eksklusiv særbehandling.
 – Askebegrene innendørs forsvinner, men ved uteserveringen i sommer vil det fortsatt være lov å ta seg en røyk, sier Lothe.

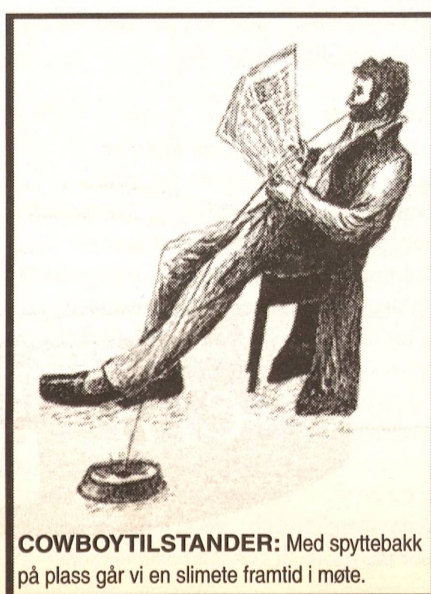
På utestedet Blå Rock i Tromsø, som er kjent for tykke sigarettskyer, har de foreløpig ingen planer om å bytte ut askebegrene med spyttebakker.

– Askebegrene blir, sier Rune Arntsen, daglig leder, som selv røyker. Utelivet, som er nært knyttet sammen med folk drikke- og tobakksvaner, står framfor store omstillinger etter 1. juni. Hvilken rolle snusen kommer til å spille, gjenstår ennå å se. ■

EXIT ASKEBEGER: Fra 1. juni kastes røykerne og askebegrene ut i kulda.

Foto THOMAS METZ

COWBOYTILSTANDER: Med spyttebakk på plass går vi en slimete framtid i møte.

i

SNUS

Består av malt, tobakk, vann, vanlig koksalt og natriumkarbonat og tilsettes aromastoffer og fuktbevarende stoffer

Salget økte i 2003 med 17 prosent. Statistikken viser at stadig flere kjøper snus i stedet for røyk. Det ble solgt 10,8 millioner snusbokser i Norge i fjor, og rundt ni millioner bokser i grense- og taxfreehandel

Ca 290 000 nordmenn snuser daglig eller av og til. Av disse er 22 000 kvinner. Når røykeloven iverksettes 1. juni, forventes en stor økning av disse tallene. Sverige har til sammenligning en million snusbrukere, hvorav ca 10 prosent er kvinner.

I 1982 ble det solgt 200 tonn snus her i Norge. I 2003 ble det solgt 500 tonn.

Gjennomsnittssnuseren er en urban ung mann med høy inntekt og utdanning. Gjennomsnittsalderen er 35 år

Konsernet Swedish Match har ca 96 prosent av snusmarkedet i Norge med varemerkene, General, Ettan, Grovsnus og Catch.

Snus inneholder mer enn 2500 kjemiske stoffer, deriblant nikotin og flere potensielt kreftfremkallende nitrosaminer.

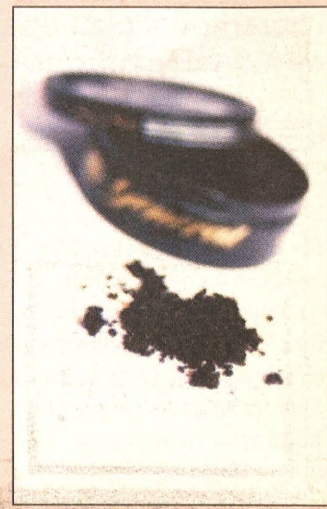
Nikotinet i snus tas opp i blodet via munnslimhinna og transporteres med blodet rundt i kroppen. Du får i deg omtrent dobbelt så mye nikotin ved snusbruk enn ved røyking, og den er betydelig lenger til stede i kroppen.

Swedish Match har investert nesten 1 milliard kroner i egen forskning for å utvikle en snus som ikke gir økt kreftisiko

I 2002 vedtok EU å fjerne kreftadvarselen på snusboksene, grunnet flere forskningsrapporter som viste at det ikke var sammenheng mellom snusbruk og kreft. I mai 2003 forsvant den også i Norge. Den nye advarselen lyder: "Denne tobakksvaren kan være helseskadelig og er avhengighetsskapende"

Snus er forbudt i alle EU-land og i EØS-området, unntatt Sverige og Norge, som har særfrigat.

Swedish Match jobber intenst for å oppheve dette forbudet.

© 2004 Swedish Match

Kan man le av kreft?

Det mener Haakon Skår Olsen (25). Selv fikk han kreft som førsteårstudent ved lærerhøgskolen og skrev monolog om det.

BENTE JENSEN

bentejensen80@hotmail.com

– Det er en absurd situasjon. Men det er bedre å le enn å grine, sier han.

Og publikum skogglo når Haakon fremførte stykket *C for Cancer* under Monologfestivalen i Tromsø forrige uke.

– Som førsteårsstudent så tenker du ikke på matte, naturfag og tredjefingradsligninger. Du tenker på sex i alle former, farger og varianter, forteller Haakon der han står på scenen i hvitt, med det skulderlange håret stramt i en hestehale og fremfører *C for Cancer*

på Monologfestivalen. Da Haakon, fra Haua i Dalane, var tjue og gikk første år på lærerhøgskolen i Volda, fikk han kreft. Dermed ble det ikke så mye sex på han. Horebukken Stein, som han bodde i bokollektiv med, derimot, tok med seg en "ny snelle" hjem hver helg.

Horebuk

– Det var jo sånn det var! utbryter Haakon da Utopia møter han etter forestillinga. I monologen, en 'uautorisert biografi', blir Stein beskrevet som en ubehagelig horebuk, men en super venn. Moldegutten Stein er sosisonomstudent, og har derfor, ifølge ham selv, et sykkelig behov for å hjelpe folk i nød'.

– Men Stein hadde aldri giddi å være sammen med meg hvis jeg var uinteressant, slår Haakon fast der han sitter og tar en slurk av pilsen sin. Stein er altså ingen 'sympativenn', verken den gang eller nå, for de er fortsatt bestevenner.

Vennskap

Det er dette vennskapet og ikke kreften, som står i sentrum i stykket. Likevel ligger kreften latent i handlingen. Som da Haakon utløser røykvarslealarmen for å vekke Stein slik at han kan ta et alvorsord med han om hans damerulleblad og sier 'jeg senket det ene øyenbrynet slik de gjør i detektivfilmer for å være alvorlige. Helt

– Når du er syk så får du en annen erfaring, men du blir ikke noe smartere av det.

til jeg oppdaget at jeg har mista alt håret og ikke har noen øyenbryn...'

Det er bare med Stein han kunne ta av seg "takk, bare bra" maska som han ellers må ta på seg overfor folk som høflig spør om det går bra med han.

– Du må bare komme deg gjennom det og til den grad det er mulig burde folk

bare overse kreften. Du spør ikke en fyr i rullestol hvordan det går med stumpene hans hele tida, gjør man vel? sier Haakon idet han stapper en snus oppunder leppa.

– Du blir ikke smartere

– Jeg ville vise hva som skjer når dørene lukkes og folk tar av seg maskene sine. Jeg ville utfordre publikum og vise at man kan være kreftsyk, men ikke sympatisk, fortsetter han.

Dermed kan Haakon ta et alvorsord med Stein i monologen og hinte om at han bør bli kjent med dama før, eller eventuelt etter, han hoppa i seng med henne. Og Stein kan svare spydig om ikke cellegiften har skada intelligensen hans.

– Hva med klisjeen om at folk som har hatt livstruende sykdommer og så blir frisk igjen starter et nytt og bedre liv og aldri krangler med foreldrene, er en fantastisk kjæreste osv. Er det en myte?

– For å si det slik. På psykiatriske

– Det er ingen som forbereder deg når du får kreft, ingen som forteller deg at du er mentalt impotent i et år etter behandling.

skolen så trenger du ikke fire teoretikere til å fortelle deg at det ikke er bra, sier Haakon, som strøk til eksamen første året på høyskolen da han hadde kreft, men fortsatte ut lærerutdanninga.

– Og drama?

– Det var akkurat som å komme hjem. Egentlig tok jeg det for å slippe å lese så mye. Der tok jeg feil. Det var like mye å lese OG du måtte du kunne det utenat!

Sjenert

Da Haakon fremførte monologen for første gang, fikk han et 'minisammenbrudd'.

– Første gang jeg fremførte det var det knallhardt for alt kom tilbake til meg, forteller han. Men han fikk god respons og monologen har han fremført på høyskoler land og strand rundt før den kom til Monologfestivalen i Tromsø.

– Blir du ikke lei av å fremføre stykket igjen og igjen?

– Ja, det blir forbanna feil når det blir arbeid, når stykket blir trivielt, sier han, som har en "ordentlig jobb" ellers som attføringskonsulent ('det høres veldig kjedelig ut, men det er faktisk en kongejobb'). Når det gjelder ambisjoner er han like sjenert med dem som han er når det kommer til sex og sykdom.

Han viser fram mobilen sin.

Vil bli forfatter

"Bli berømt", står det i velkomstmeldinga. Hans store drøm er å bli forfatter. Han er ikke skapt for et A4 liv, forklarer han. 'Redningen', heter derfor den viktigste mappa på Haakons PC. Den inneholder 1000 prosjekter og ett av dem er å gjøre C for Cancer til roman.

– Det finnes mye kreftlitteratur, det meste er om gamle folk eller om foreldre som har hatt barn som har fått kreft. Men det finnes ikke noe skrevet av unge for unge. Det er ingen som forbereder deg når du får kreft, ingen som forteller deg at du er mentalt impotent i et år etter behandling, forteller Haakon, som nå har vært frisk i fire år. Mannen, som skal gifte seg med kjæresten Inger gjennom ni år til sommer'n, skotter opp over pilsen og legger raskt til med et flir:

– Men nå går det bra, altså.

Foto EIVIND B. STRAND

institusjoner er det folk som er overbevist om at de hører djevelen og prater med Gud og den slags. Når man har kreft er man også gal, du har illusjoner og hører stemmer, men du blir ikke sperra inne av den grunn for folk tror faktisk på det du sier. Når du er syk så får du en annen erfaring, men du blir ikke noe smartere av det, sier en reflektert Haakon.

– Piss alt i hop

Haakon skrev C for Cancer i påsken 2000, året etter han fikk cellegiftbehandling, for å ta et oppgjør med sykdommen. Han fremførte det for første gang som en eksamensforestilling i drama, i siste året på lærerhøyskolen. Selv om han blir nostalgisk i blikket når jeg spør om han ikke savner studentlivet ('ja! Men fem år er nok, du må videre'), har han ikke så mye pent å si om lærerhøyskolen.

– Piss alt i hop. Hvis en unge sulter fordi han ikke tar med seg matpakke på

Sámi Gollywood

FILMPRODUKSJON: Simon og Anne viser statistene hvor landet ligger i stykket Lummaid dievva geađggit (Stein i lomma).

Foto KNUT ÅSERUD

Lummaid dievva geađggit/ Stein i lomma

Rådstua
Av Marie Jones
Beaivváš Teater, Instruktør:
Nils Utsi

4

teater Tomannsstykket med Ingor Ántte Áilu Gaup og Egil Keskitalo i 15 forskjellige roller er konsentrert ironi og dynamikk. Rolleskiftene ble gjennomført med enkle hjelpemidler. I løpet av et sekund forvandla et rødt skjerf statisten Mathis til filmstjernen Caroline Krogh. Den største prestasjonen kom fra skuespillerne. Gaup sørger med jevne mellomrom for latter, med sin fantastiske mimikk, og Keskitalo forbløffa med lynkjapt skifte fra samisk til østlandsk, sørlandsk og svensk.

Den samifiserte versjonen av Marie Jones stykke utspilles på et lite tettsted i Nordnorge og handler om filmaging og om i Sápmi. Filmbransjen skaffer jobb til befolkningen og næring til drømmer om en egen karriere og kanskje en "Sámi Gollywood".

Også statisten Josef blir revet med av filmbransjens lovende utsikter og han prøver seg på filmstjernen Caroline Krog. Men sjekketriksa er lite effektive. Isteden for å være imponert når han presenterer et av "sine" dikt, avslører han det som Samefolkets sang. Ellers er Caroline Krog ifølge Josef en "samofil", som er mest opptatt av å perfektionere sine samiske uttale.

Filmbransjen rommer lite plass for individuelle behov, er overfladisk og tar ikke hensyn til enkeltskjebner. Når "narkomanen" Peera, en beslektet av Josef, med knuste drømmer i reindriftsnæringa, blir funnet drukna i elva med lommene fulle av stein, begynner Josef og Mathis å stille spørsmål til filmbransjen. Caroline Krog fremstår som en hensynsløs person, som utnytter bygda for sine hensikter og ødelegger for de innfødte. Å ha lest om kultur fører ikke nødvendigvis til respektfull omgang med befolkningen.

Stykket er (selv)ironisk og belyser på en subtil og effektiv måte stereotyper om samelandet med sine "enkle, ukompliserte, tilfredse" innbyggere. På noen steder medfører karikeringa dessverre ikke bare en avsløring av stereotyper men lager slike selv, mens den kunne ha gått litt mer i dybden.

Med Josef og Mathis sine planer om å lage film ut av Peeras historie, får stykket til slutt en positiv og profetisk vending.

LINDA WIECHETEK

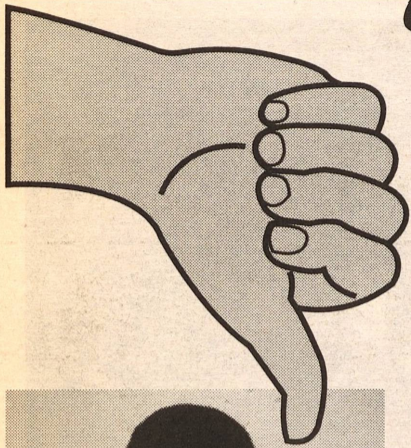
KREFT BLANT UNGE

– I følge Kreftregisterets rapport om kreft i Norge, var det totalt 286 tilfeller av kreft i aldersgruppen 20 – 30 år i 2001. Av disse var 149 menn og 137 kvinner. Tallene har vært relativt stabile de siste 10 årene

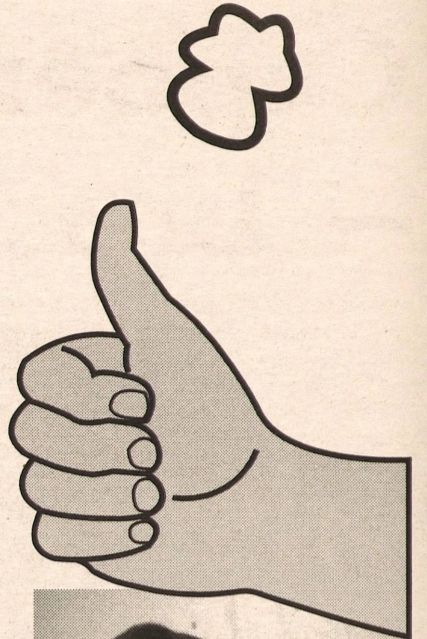
– I aldersgruppen 20 – 30, var testikkelkreft (menn) den vanligste kreftformen (78 tilfeller), deretter hjernesvulst, (38), føflekkkreft, (35), og livmorhalskreft (18)

– Det totale antall nordmenn som får kreft øker, mens sjansen for å overleve blir stadig bedre

FILMDUELLEN

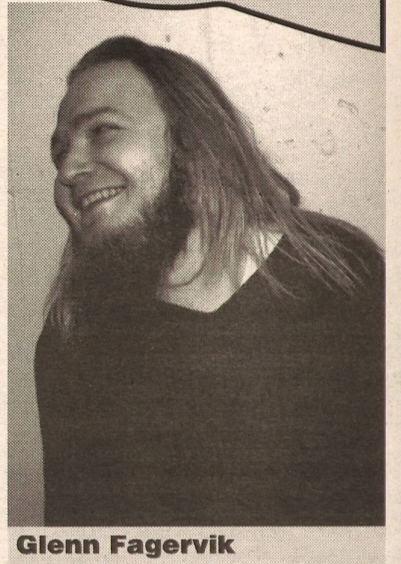

The passion of the Christ

Linda Wietchetek

Filmen har ikkje skjønt at mindre kan være meir.

Glenn Fagervik

De fleste normale mennesker ville ikke overlevd behandlingen Jesus får i filmen.

Det er vel få filmer som har skapt så mange reaksjoner og verbale utbrudd som Mel Gibsons siste verk *The Passion of the Christ*. Det har vært mye uenighet og forskjellige oppfatninger både om filmen er antisemittisk, bibeltro, om den er for voldelig og om den i det hele tatt har filmatisk verdi. Og siden dette er en film som bør sees rundt påsketider budskapsmessig og handlingsmessig sett, tok vi turen til Fokus for å gjøre oss opp vår mening.

LW: Når Glenn satt på kino og så åpningsscenen fekk eg en melding om at den var elendig, mens eg faktisk syntes den var noe av det beste i heile filmen. *Stakkars*, tenkte eg bare. Så skal han sitte der i 2 timer til.

Litt overdramatisk begynnelse kanskje, når Jesus venter på å bli forrådt og ser ut som om han nettopp kom fra svømmebassenget (noe som skulle antyde svettedråpene). Men eg ble positivt overraska over at de faktisk ikkje snakka engelsk, men arameisk.

GF: Nå var det jo ikke den første scenen jeg reagerte på, men i scenen like etter der Judas får tredivde sølvpenge og når Jesus ble tatt til fange. Det var så overtydelig og så typisk amerikansk overproduisert at jeg holdt på å få fnatt! Og en annen ting: Hva gjorde satan i Getsemane? Hvorfor må man bruke så mye symbolikk som

man bare muligens kan tenke seg til mens man leser Bibelen? Synes det mørke og dystre på skjærtorsdagsnatten var ekstremt overdrevet. Men det ble bedre etter hvert...

LW: Synes du det ble bedre? Korsscenen med den svarte raven, som hakka ut øyene til forbryteren, virka som om den var tatt ut av en horrorfilm. Ikkje akkurat subtilt.

G: Jeg synes jo også den scenen var malplassert og faktisk ganske latterlig, men før dette skjer det jo mye som griper tak i en og gjør at man ikke akkurat går uberørt ut av kinosalen.

LW: Ikkje uberørt. Men spørsmålet er stiller meg er koffor trengs det 20 minutter pisking og visning av torturinstrumenter, når eg ikkje engang klarer å se på skjermen? Det er ikkje akkurat noe som bidrar til at eg blir berørt i større grad.

GF: Nå var vel den scenen på rundt ti minutter (tok faktisk tiden). Og det du sier understreker mitt poeng med at filmen i store deler er overtydelig på det som skjedde langfredag og skjærtorsdag. Jeg tror Mel Gibson har prøvd å vise hvor mye Jesus lidde, og da sparer han ikke på verken blod eller barbariske romere. Men spørsmålet er vel om det er nødvendig å vise dette på den måten. Men jeg synes scenen var langt mildere enn den var blitt fremstilt i media.

LW: Synes det er litt skummelt å tenke på at mer brutalitet skal utløse større grad av forståelse blant publikum. Brutaliteten var

vel stor på denne tida, men kan man bruke virkelighetsnærhet som argument for en brutal framstilling?

GF: Vel det kan jo ha mye å si at det faktisk er Mel Gibson som har laget filmen. Hans rollefigurer blir jo som regel alltid utsatt for store lidelser som de færreste mennesker ville overlevd uten varige mén. Så jeg tror vel at de fleste normale mennesker ikke ville overlevd behandlingen Jesus får i filmen. Og ikke en gang Jesus som jeg faktisk tror var Guds sønn.

LW: Akkurat spørsmålet om Jesus som menneske eller Guds sønn virka veldig interessant i begynnelsen av filmen fordi det skapte et spenningsforhold. Men eg hadde ønska meg at diskusjonen om det gjekk litt videre. Det og angsten til de ulike karakterene kunne vært utvikla meir. Man begynner å spørre seg korsjn man sjøl hadde reagert når man kanskje hadde måtta betale med fysisk lidelse for sine verdier. Og akkurat det kunne filmen bygd ut meir med mindre flate karakterer og mindre brutalitet.

GF: Hvilke personer synes du var flate?

LW: Syntes de fleste var ganske flate, kanskje bortsett fra Jesus og Pilatus. Maria for eksempel; Ho var verken heilt mor eller heilt åndelig og bytta på å si, "oh min sønn" eller "det er Guds vilje, det må være sånn". En utdypning av morsrollen hadde etter min mening vært mye meir

overbevisende.

GF: Vel, det er vel noe i det, men jeg synes hun var fremstilt på en mye bedre måte enn for eksempel Jesus. Og skuespillermessig hadde hun jo et større register enn romerne og øverstepresten og for eksempel Peter. Jesus blir jo fremstilt som en skikkelse fullstendig uten verdighet i store deler av filmen, synes jeg. Men kanskje det er meningen med filmen?

LW: Synes at filmen har noen interessante sider rører på en måte, men tar for seg et prosjekt som er alt for stort. Dette medfører at den veldig ofte ikkje treffer tonen den prøver å fange. Meir beskjedenhet – og filmnyelsen og verdien hadde økt betraktelig.

GF: Som film er den vel ikke noe mesterverk og det er mye å irritere seg over på ulike plan, men jeg synes det er en film som bør sees fordi det er en viktig historie som blir fortalt. Filmene gjør et stort inntrykk som ikke lar seg slette ut med det første. Og den omtaler en hendelse som er grunnlag for kristendommen som store deler av vår kultur er bygd rundt. Den angår de fleste uansett om man velger å tro på det eller ikke.

Utopia tester helsebringende aktiviteter

Capoeira

– brasiliansk kampdans

POUL ANDRESEN

pja022@student.uit.no

For en liten stund siden arrangerte Kraft for første gang trening med Capoeira, som ifølge instruktør Arthur Arnesen er en kampdans. Det vil si en kombinasjon av elementer fra dans og kamp vevd sammen til en form – dans og kamp i skjønn forening. Selve utøvelsen foregår i en ring formet av mennesker. Denne "ringen" kalles *roda*. Inni menneskeringen "duellerer" to utøvere ved å fremvise akrobatikk og kampteknikker som en slags kamp mot hverandre. "Kampen" foregår uten noen form for fysisk kontakt.

DET SOM ER SÆREGENT for Capoeira er beinbruk, akrobatikk og bevegelse. Selve sporten har eksistert i ca. 500 år, men ble utviklet til sin nåværende form i Brasil. Slaver fra Angola ble ført til Brasil. Der ble de nektet å utføre sin form for "krigsdans". For å skjule dette kamouflerte slaverne utøvelsen i dans – altså

Capoeira.

Capoeira er utbredt på verdensbasis, spesielt i Brasil, og har også kommet til Norge. I Norge er det Capoeira-klubber i Oslo, Bergen, Trondheim og Tromsø. Det er ca. 40 utøvere i Tromsø. Treningen på Kraft som er i regi av Dansademika, er hver fredag klokken 1800-2000.

TRENINGEN BEGYNTE med enkel teknikktraining, hvor både danse- og kamptrinn og litt akrobatikk, ble demonstrert og innøvd. Det ble en leken og rytmisk treningsøkt for de 8 som møtte fram i aerobicsalen på Kraft. Treningen ble akkompagnert av Capoeiramusikk, som fins i to former. En rolig og en med raske rytmer. Ideen er at deltakernes bevegelser skal følge og avspeile rytmen til musikken. Når det spilles rolige rytmer skal bevegelsene være med lavt tempo. Når det "duelleres" skal det derimot være et raskere tempo, så da spilles de raske rytmene. På Kraft ble det ikke benyttet levende musikk. Det lokale

"stereoanlegget fikk gjøre nytten. I Brasil synger de og spiller på instrumenter under trening. Hvorvidt dette kommer til å skje i Tromsø gjenstår å se.

JEANETTE ÅSHEIM som har trent i 1 år mener at Capoeira er gøy og utfordrende. Det er også noe man kommer i form av. For noen er det attpåtil en livsstil. Det kreves ikke noe spesielt for å være med å trene, men det er en fordel å være i god form og å ha spenst. En av instruktørene, Arthur Arnesen, har også trent Capoeira i Brasil i 1 år. Der er kampdans stort, og han ble imponert over hvordan Capoeira miljøet er.

TRENINGENS HØYDEPUNKT var når Arthur og Jeanette demonstrerte hvordan det skal gjøres. De utførte elegante dansetrinn og luftige fotteknikker til brasilianske rytmer. Her fikk vi se hvorfor Capoeira er kjent for sin akrobatikk. Etterpå fikk deltakerne selv prøve en liten runde i *roda*. Tilslutt gjenstod bare en

kort økt med styrke-trening, før det hele var over. I tillegg til styrketreningen så får man også økt kroppsbeheerskelse ved at man trener på diverse akrobatiske øvelser.

ALT I ALT EN MORSOM, fengende og akrobatisk aktivitet. Selv om dette er fjernt fra norsk dans, så virket det som om folk trivdes og hadde en underholdende treningsøkt. Et spennende alternativ til rutinepregede treningsformer som aerobic og spinning, og utvilsomt mer morsom og motiverende trening. Etter denne innføringen i sydlanske rytmer og duell til dans, så var det bare å gå ut i den norske vinterkulden igjen, for litt ufrivillig balansetrening på glattisen.

OPP NED: Den brasilianske kampdansen Capoeira utfordrer gravitasjonsloven. Her Arthur Arnesen i et luftig svev ala "Neo".

Rangering av capoeira som helsebringende aktivitet:

1. 5 (Lystbetont og morsom trening akkompagnert av brasiliansk musikk)

2. Hvor slitsomt?
5 (Mange uvante bevegelser og teknikker må trenes inn. I tillegg så kommer styrketrening)

3. Hvor sosialt?
3 (Lite kommunikasjon bortsett fra treners instruksjoner)

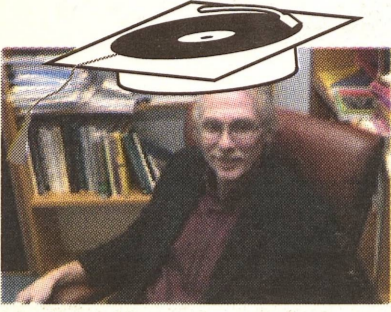
4. Hvor høye krav til trendy/dyrt utstyr?
1 (Eneste krav til utstyr er treningsbukse og t-skjorte)

5. Hvor mye fysisk kontakt (bra for sjekking)?
1 (Selv om dette er en KAMPDANS så er det minimalt med kontakt)

ansatte snurrer skiver

Denne gang: Willy Guneriusen, professor i sosiologi

Ikke 10 låter – men 6, og et like umulig utvalg fra de mange hundre beste. I følge "kvalitetsreformen" er det selvsagt bare tale om prestasjoner med karakter "A". Og her er bare fra pop/rockens antikke epoke – bortsett fra en av gamlingene som gjorde noe nytt også på 1990-tallet. Jeg holder meg selvsagt til pop/rockens yndlingstema: kjærlighet – og mer spesifikt: Forvirret -, umulig -, pervers -, melankolsk -, nattsvart -, tåpelig -, tapt -, og sørgelig kjærlighet. Her er mye å ta av:

Bob Dylan – Visions of Johanna (1966)

– Et selvfølgelig valg med den søvnløse kjærlighetssorgen som grunntema. Åpningen er dyster nok: "Ain't it just like the night to play tricks when you're trying to be so quiet? We sit here stranded, though we're all doin' our best to deny it" "the ghost of 'lectricity howls in the bones of her face" og til slutt: "And these visions of Johanna are now all that remain".

Bob Dylan – Love Sick

– 31 år senere er Dylan ute igjen med en om mulig enda mer oppgitt kjærlighetserklæring i med følgende åpning i dystert tonefølge: "I'm walking through the streets that are dead. I'm walking with you in my head". Videre: "This kind of love is making me sick"

The Rolling Stones – Sister Morphine

– Fra plata *Sticky Fingers* (1971) med full-size bilde på coveret av Mick Jagers bukseklede hofteparti, og med ekte glidelås for de som vil se innenfor (meget høy samleverdi med intakt glidelås). Låten – som var/er forbudt på de fleste radiokanaler – handler om sykkelig lengsel etter kjærlighetens siste og beste(?) substitutt: Det harde dopet. Gnagende, seige gitarer og en nedtonet desperat sang, med eneste lyspunkt og mer rocka stemme på følgende strofe: "Sweet cousin cocain lays a cool, cool hand on my head".

Rolling Stones – Honky Tonk Woman (1969)

– Knallhardt trommeanslag som åpning fra Charlie Watts – DA ... da..da - og vi skjønner at dette er rask og lite varig kjærlighet – "I met a gin-soaked barroom queen in Memphis. She tried to take me upstairs for a ride"

Led Zeppelin – Whole Lotta Love (1969)

– En av tungrockens første skikkelige kjærlighetserklæringer – om nesten vellykket "love" – med verdenshistoriens (til da) ræste åpningsriff, som traff oss midt i mellomgulvet. Resten er som en kjærlighetsaffære på taket av hurtigtoget dundrende gjennom tunneler og åpne landskap.

Jimi Hendrix – The Wind Cries Mary (1967)

– Den selvdestruktive og geniale fornyeren av elektrisk gitar gir et nesten vakkert og harmonisk uttrykk for sine psykotiske og hallisunatoriske minner om forgangen kjærlighet: "A broom is drearily sweeping/up the broken pieces of yesterdays life" "The traffic-lights will turn out blue tomorrow/and shining emptiness down on my bed"

– Jeg vil herved utfordre en riktig spesialist: Bror Olsen, sosialantropolog som akkurat har levert en doktorgradsavhandling om popmusikk med tittel: "Revolusjonen som ikke kom. En teori om nyskapning i populærmusikk". Han kan oppdatere oss på nyere ting.

Good vibrations

Dadafon

Kulturhuset 23. mars

5

konserter It's quite hard to describe Dadafon's music as a certain type, or place it in any category – which is a big complement for most of musicians. But surely – it's intensive, vibrant, unpredictable. For me Dadafon is a concert band – the extra dimension, which their music gain in contact with the audience is irreplaceable, certainly not on the album. After hearing it two times – before and after the concert – I think it doesn't sound the same. To appreciate Dadafon you need it hear it alive first – so feel sorry, if last Tuesday between 19.30 and 21.00 you were outside Kulturhuset!

Dadafon balances between melancholic, minimalist ballads, and crazy, drum-ruled pieces of music, where harmony suddenly disappears, being replaced with pure improvisation. Also the role of the singer, exposed on the album, is more equal with the rest of a band. Her famous voice is really famous for a reason, but the thing that impressed me more was how she was producing her choirs live.

The power that this band has over the audience is both incredible and fully conscious. The mood of the crowd totally depends on what's happening on the stage – it goes from reflexive nostalgia to condensed energetic vibrations full of optimism – just like Dadafon's music.

AGNIESZKA DRZYBCKA

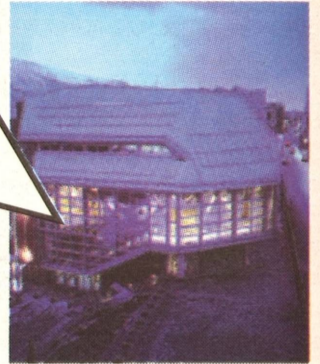

Photo OLA RØE

Dadafon on Diktafon

– About idols, acts of terrorism, and Elvis...

Photo INGVILD BUHAUG

AGNIESZKA (AGA) DRZYBCKA

aga@utopia.no

Snooping around, soaking the running atmosphere backstage after the concert, we found Kristin Asbjørnsen, the singer of Dadafon. Time for Q & A.

A: What do you think about the Norwegian artistic scene today and where would you place Dadafon in it?

K: The Norwegian music scene is divided into 2 parts, I think. One side is IDOL, which for me is just karaoke. There is nothing about art there at all. On the other hand there is beautiful growing vibrant music.

Ingvild: Do you think Idol is really such a big part of the music scene?

K: It just takes too much space in newspapers. It takes a lot of attention and it's not so much about music. I don't know so much about it, actually.

A: Do you support the terrorist acts in Madrid, since you've once done some (one of band members once prepared a home-made-bomb and put it into a mailbox – editors note)

K: Oh, it wasn't me. It had to be one of the guys – do you want to talk to him?

A: Sure!

Kristin disappears, and few minutes later we are ready to welcome the guitarist of the band, Jostein Ansnes

A: Hey! Are you the one responsible for

terrorist acts?
 J: I guess it's me.
 A: Do you support those kinds of solving problems?
 J: Yeah. I mean, tomorrow.. It will be Trondheim. Yes. Maybe some buildings in Tromsø...
 A: Mmm. Ok. Maybe Kulturhuset – it's after the concert anyway. Cobain and Elvis – are they still alive?
 J: Elvis and who? Kurt Cobain? Cobain - yes. But Elvis is alive. I'm going to see him next week. Actually he lives in a house in small place in Norway, the place I come from. So he lives with my mom there...
 A&I: Oooooooooohhh.... Was he an inspiration for you?
 J: Yeah, yeah. But now he doesn't like to play so much; he basically works alone in the garden.
 A: Yes, he has already said what he had to say. And now you're playing...
 J: Yes, exactly.
 A: Anyway – what's your favourite peace of dish? (Jostein uses time to think a bit about this question looking on his hands). Maybe its hands?
 J: Haha! I don't like dishes. Now me and my girlfriend – we have a machine. So we don't need to wash them anymore.
 A: Is Billy Idol really an Idol?
 J: No, not for me. Not at all. I really don't really like him. But he was quite good in one sequence in a movie from 70's – I don't remember the title..
 A: I'm always wondering – why is he an Idol, if he's not an Idol. What do you think about Mick Jagger and Cuban revolution of Fidel Castro – I have pretty personal relationship with them, and they always ask me to ask this question to people.
 J: Say what?
 A: I have birthday on the same day as Mick Jagger, so he uses our personal relationship to make me ask people those questions about him.
 J: Mick Jagger! Well...
 A: ... and Cuban revolution of Fidel Castro...
 J: Oh... I didn't know that Fidel Castro used to play with Mick.
 A: Well, he was a support on few concerts on some tours of Rolling Stones.
 J: The revolution tour? I didn't know that. But Mick Jagger is a graet singer.
 I: Do you have as many groupies as he had?
 J: Yeah. I mean – the father of my girlfriend was here now. Is it Rock&Roll to have my father-in-law back-stage?
 A: Yes, actually heard it's a new alternative trend now – to have fathers-in-law-groupies. What's the worst movie you've ever seen?
 J: Oh, I don't know, but I enjoy watching bad movies. I like them.
 A: Me too.
 J: But The Worst One would be I guess the Norwegian movie called *Dis*.
 A: Blood type – donor or receiver?
 J: Definitely not the receiver, cause I've never been in a serious accident.
 A: Yes – you just cause them.
 J: Yes, I just cause them.
 A: We are done with our main questions. Would you maybe like to say something from yourself?
 J: I really don't know... who are you guys???

Lokomotivet Thomas

Thomas Dybdahl

Driv, torsdag 11. mars

PERNILLE DEHLI

pdehli@online.no

konsert Thomas Dybdahl viste på Driv at han ikke bare er en dyktig studiomusiker, men at han også har taket på hvordan han kan holde en god konsert. Et stappfullt Driv med et entusiastisk publikum var det som ventet melankolimesteren fra Stavanger da han med fullt band kom til Tromsø. Med en enorm tilstedeværelse på scenen og et band som ser ut som om de aldri har hatt det bedre, overbeviste Thomas Dybdahl sin engasjerte fanskare i Tromsø.

Med to album på nakken, begge i sjangeren elegant, lavmælt, vokalfiksert melankolipop var publikum ganske klar over hva de kom til å få servert. *That Great October Sound (2002)* og *Stray Dogs (2003)* har markert Dybdahls plass på det norske musikkartet, og gjort han svært så folkekjær. Det var naturlig nok også fra disse albumene låtmaterialet som ble presentert kom fra.

STAVANGERMELANKOLIKEREN: Thomas Dybdahl viser hva han er god for på Driv.

Foto ERIK KASPARTU

Thomas Dybdahl har en karakteristisk stemme som både er sjelfull og dynamisk, og i kombinasjon med de vakre arrangementene henvender musikken seg rett til hjertet. Låtene hans er krevende, men det er sårt og vakkert, og fungerer veldig godt i konsertsammenheng.

Låtene som ble fremført på Driv var et resultat av et vellykket, forutsigbart valg

som absolutt tilfredsstilte publikum. Blant de som fungerte best er *Rain down on me*, som er storslått og flott, mens refrenget på låten *Honey* innbyr til allsang blant publikum.

Det gikk på skinner for lokomotivet Thomas denne kvelden!

Med ryggen mot publikum

Urban Connection med Steve Grossman

Driv, 17. mars

GLENN FAGERVIK

glennster@stonerock.net

konsert Urban Connection er en svært spennende jazztrio som har prøvd å gjøre noe nytt å spennende innen beboptradisjonen. De har fått mye skryt og en spellemannspris og spillejobber over store deler av kloden. Nylig hjemkommet fra turné i Nepal, la de ut på ny turné med den amerikanske ringreven, saksofonisten og jazzlegenden Steve Grossman. I utgangspunktet et spennende prosjekt mellom kometer og en veteran. Spennende og interessant ble det, men en meget spesiell konsertopplevelse ble det også.

Kommunikasjon og kjemi musikerne imellom, er et nøkkelord i denne sammenhengen, kommunikasjonen med publikum er mindre viktig. Og det fikk vi mange eksempler på. Egentlig var dette en konsert som kanskje burde vært utsatt av helsemessige årsaker. Altsaksofonist Frode Nymo brakk brystbenet en uke før, trommis Håkon Mjåset Johansen var på spysyk tredje dagen, og Steve Grossman var svært dårlig til bens etter en alvorlig bilulykke tre uker i forveien. Og som ikke det var nok, så brakk kontrabassen til

INNADVENDT: Steve Grossman og Urban Connection brydde seg lite om publikum, men koste seg i hverandres nærvær.

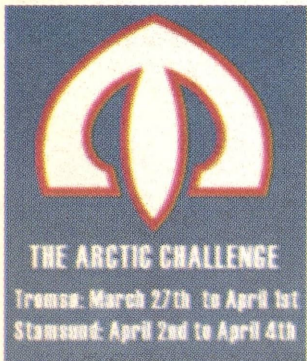
Foto ERIK KASPARTU

Steinar Raknes i to under konserten i Bodø kvelden før. Men det stoppet ikke denne gjengen.

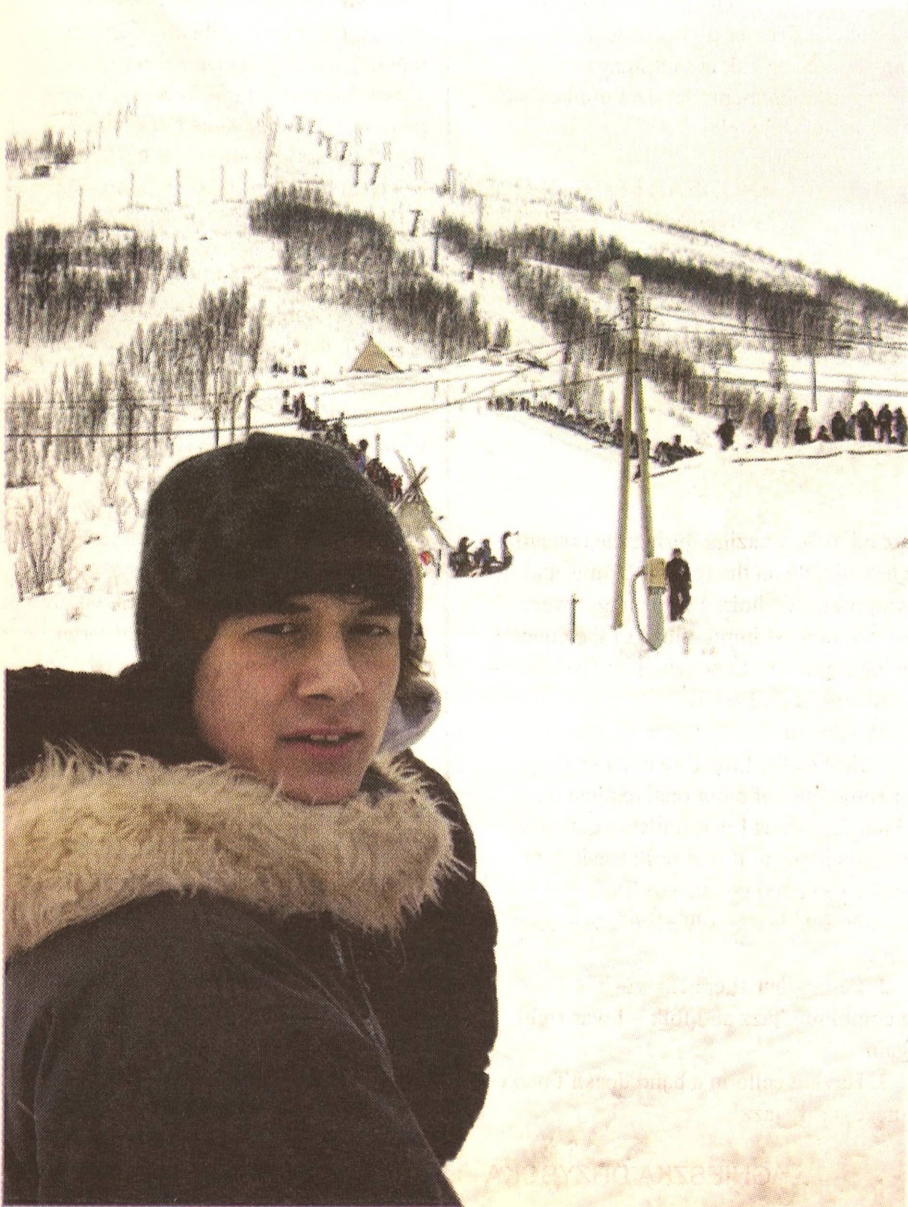
Spesielt første settet viste en gjeng som var spillesugne og som til tider virkelig levde seg inn i det de holdt på med. De briljerte uten å overdrive og samspillet var aldeles fabelaktig. De lekte seg og prøvde stadig vekk å finne ut nye ting som kunne fungere, og det gjorde som regel det. Men Grossman var en skuffelse. Han viste i perioder at han er en begavet musiker, men han var mer opptatt av å høre på bandet, og gi tilbakemeldinger om soli og sånt.

Kult nok det, men han kunne muligens ha vist like stor entusiasme rundt eget spill. Og når han først viste hva han var god for stod han som regel med ryggen til publikum. En eksentrisk fyr med andre ord.

En hyggelig konsert som ble litt kjedelig i lengden. Men jeg tror det skyldes at bandet fysisk sett har hatt bedre dager enn denne. Jeg er ikke i tvil om at det kunne vært mye bedre ved en annen anledning.

Tøffe gutter tryner

Skadet under kvalifisering

Daniel Mikkelsen (23) er superstjerne internasjonalt og B-kjendis lokalt. Desverre ble han skadd under kvalifiseringen til TAC 2004.

ØRJAN VØLLESTAD

orjanv@linfall.no

– Du har jo krykker, hva har skjedd?

– Ja, jeg var i Italia og kjørte kvalifiseringsrenn til TAC 2004, som selv heter European Open, og landet uheldig flatt på et slopestyle renn, og skada kneet mitt alvorlig. Har nylig operert.

– Hvordan lå du an i kvalifiseringen da?

– Vel, det var ganske tungt, og veldig jevnt blant kjørerne der. Du husker sikkert Heikki Sorsa ifra OL, som hadde hanekam (alle husker han), vel han vant kvalifiseringen.

– Hvem vil gjøre det bra her på TAC 2004?

– Av alle 30 som er med, er alle sammen like rå. Enten har de vunnet noe eller så har bare Terje gitt dem et av disse berømte "wildcards". Men mine favoritter, som ikke nødvendigvis vil vinne, men som jeg liker pga. stil osv. er Heikki og

selvsagt Terje, legenden.

– Er det sammenheng mellom det å være snowboardtopper og utdanningsnivået deres?

– Hehe, er nok ikke så mange PhD.'er her. Mange som har gått på NTG sin snowboardlinje, enten i Geilo eller Bærum har blitt proffe, og da har dem jo litt kombinert utdanning.

– En kan jo ikke kjøre snowboard hele livet, hva skjer med dem som har vært proffe og som ikke lengre kan kjøre pga skader eller alderdom?

– En del av dem går vel inn i snowboard-bransjen som fotograf eller industriell sammenheng.

i CD-spilleren

Refused –**The shape of punk to come**

Man er ikke rent lite ambisiøs når man legger i vei med en slik platetittel, og det er sannelig jeg sier dere ikke mange som kunne levd opp til det. Svenskene i dette nå nedlagte hardcore bandet kuliminerte i et album som til dags dato neppe er overgått når det kommer til genial originalitet og mangel på begrensinger. Hvordan lar det seg egentlig gjøre å sette sammen et sett sanger som spenner fra rene strykerkvartetter til de råeste hardcore låtene du noensinne har hørt, og få det til å høres gjennomført ut? The shape of punk to come er fasiten; utregningen får du gjøre selv.

A.M

Weezer:**Self titled/blue album**

En ekte rockeplate skal ifølge normen være på 10 sanger og vare i omtrent 40 minutter. Om vi snakker klassiker, bør helst samtlige av låtene være klistersiale. Albumet skal ha en gjennomgående rød tråd, eller et karakteristisk sound og feel som er lett gjenkjennelig, men ikke kjedelig, og coveret skal gjenspeile nettopp dette. Fremførelsen skal være overbevisende, men musikerne bør ikke overspille. At produksjonen er perfekt er en selvfølge. Dette albumet er en oppvisning i upretensjøs stabilitet.

A.M

Enda en smak av det nye Norge

Zoom turne

Silence the foe

4

Mayflies

3

The Beautiful People

4

KaOs, 25.03.04

konserter En skulle tro at nye og oppadkomende band burde få en del oppmerksomhet, og særlig med tanke på at det i denne byen ofte går mange band i reprise. Zoom turneen burde jo av den grunn være ganske interessant å få med seg for de som liker god musikk og forsøker å følge litt med. Konseptet går, som de fleste vet, ut på at de tre beste banda i en landsdekkende konkurranse får reise på turne. Billettprisen burde heller ikke være avskrekkende, men til tross for dette var ikke KaOs fullt da talentene gjestet byen.

Søvnig hardcore

Trondheimsbandet Silence the Foe startet showet, til tross for at de er det desidert mest energiske av de tre banda på plakaten. Det er snakk om hardcore av den skandinaviske sorten, det vil si vilt trommespill, skrikende gitarer og utagerende sceneshow. En skulle tro at det derfor skulle kunne ha potensiale til å bli rasende kult.

Desverre for Silence the Foe, var ikke formen helt på topp denne kvelden, noe blant annet vokalist Anders Voldrønning ikke la skjul på. På toppen av dette fikk bandet en del tekniske problemer utover i settet, og helhetsinntrykket rettferdiggjorde nok ikke bandets kvaliteter. Men for all del, bandet viste at de har mye å gå på, og reddet seg i havn selv på en dårlig dag.

Glatt

Mayflies, derimot, virket til å være en uforskammet våken og blid gjeng med god t-skjorte smak. Det var ikke noe stort problem å legge merke til hvilket land som er best representert i Mayflies' platesamling, og som de fleste andre britpop band var ikke låtene veldig

originale. De greide hvertfall ikke å fange øret mitt før helt tilslutt i sistelåta, *The day the elephant died*, da et svært intrikat og fengende gitarriff fremkalte frysninger på ryggen, slik at jeg i et ubevoktet øyeblikk nesten mistet begge to.

Forfriskende fra slummen

Mange holder Kristiansund for å være Norges kanskje fremste slummy, og ytre sett bekrefter derfor The Beautiful People mange fordommer. Bandet oser punk rock og white trash attitude, men musikken ligger nært opp til Kraftwerk, The Cure og Joy Division divisjonen. Antallet kontraposjoner av det syntetiske slaget på scenen var vanskelig å holde styr på, men de benyttet seg også av modifiserte akustiske instrumenter. Når mengden av utstyr blir så overveldende, kan man fort mistenke at dette er dårlige musikere som skjuler seg bak et kult image og elektroniske hjelpemidler. Det motbeviste The Beautiful People.

ANDREAS MYRVOLD &
SYNNØVE ANDERSEN

Vanguard/pop:?

Dadafon

Harbour
Universal

4

record After reading about Dadafon and their music – African inspirations, jazz, funk and ethnic elements, I thought it had to be

something for me; when you see such a fusion of so interesting sources of music, you think: vanguard, unique, inspiring, freshness, climate, unconventional. And when you do – you're quite wrong.

Dadafon makes good music – maybe not my personal favourite, but I have to admit they do. That's why I gave them 4. If you wonder why it is not 6 – go back to the last paragraph, part starting with "vanguard..." Even if some of those

features show up with their appearance – its rather shy, rather insecure, rather short – to let conventions and strict borders of certain convention come back, remind their dominance and rule again.

Climate of the album balances between minimalist ballads, performed almost a cappella and more energetic, unpredictable songs – yet, it stays together as a thought through integrated whole. The best illustration for it would be track titled *When I sit alone* – beginning really delicately and transforming into strongly accented, sharp, irregular melodies. This is of course big advantage of an album. Second one would of course be the leading vocal of Kristin Asbjørnsen, praised and worshiped by a huge majority of Norwegian music-journalists, as I noticed reading through other Dadafons reviews. It is a pity that drums section, which

proved to be amazing during the concert, is less visible on the record. Drums and live-produced choirs by the singer were my two biggest impressions of the concert, which drives me to conclusion: Dadafon is a concert-type-of-band.

To sum up:

1. most of the time I've been waiting for some kind of emotional explosion, which few times I was quite sure, that is going to happen. It was only teasing, or maybe bring and not succeeding – anyway: it never did, though sometimes was pretty close.

2. I am rather skeptical when it comes to combining jazz and folk – I was right again

3. Having cello in a band doesn't make it necessarily jazz!

AGNIESZKA DRZYBCKA

musikk- kommentaren

EIVIND B. STRAND
kultur@utropia.no

Arrangørarroganse og øresus

Etter at Hørselshemmedes Landsforbunds Ungdom (HLFU) nylig protesterte offentlig på høy lyd under en Morten Abel konsert, ble det igjen satt fokus på sammenhengen mellom hørselsskader og høy konsertlyd. Gledelig nok kom initiativet fra de en skulle tro holdt lavest profil på området, nemlig Norsk Rockforbund (NRF), som i helga avholdt landsmøtet i Tromsø. Audiograf Yngve Saur's foredrag om temaet, bød ikke på noe nytt, men han pekte på en rekke selvfølgeligheter, som seriøse konsertarrangører snarest bør rette seg etter. Nemlig arrangørens (store) informasjonsansvar ovenfor publikum

Lydnivået på konserter og utesteder vil selvsagt variere. De fleste opererer innenfor grensene av det akseptable. Men stygge ulver finner du overalt. Også blant de såkalte "seriøse" arrangørene. Det alvorlige problemet for den vanlige publikummer og konsertgjenger, er manglende forutsetninger for å avgjøre om lyden er skadelig eller ikke. Jeg aner en større bevissthet både hos konsertarrangørene og blant folk flest. Men det er langt ifra nok.

Advarsler om høy lyd, plakater, opplysninger om desibelnivå og salg/ utdeling av ørepropper er det minste vi bør forlange å få på en konsert, som potensielt kan ødelegge hørselen vår. Når forespørsler om lyd og beskyttelse blir møtt med arroganse og uvitenhet fra arrangørens side, er det ikke bare respektløst og holdningsløst. Det er ren ansvarsfraskrivelse.

50 000 nordmenn har tinnitus (øresus), for 20 000 er den invalidiserende. I ekstreme tilfeller er øresuset så sterkt at lyden kan høres på utsiden av hodet. Lidelsen driver årlig folk til selvmord. Tinnitus er uheldelig. Vi kan ikke fatte hvordan det er å leve med en slik lidelse.

Bortsett fra arbeidsmiljøloven for de ansatte, fins det naturlig nok ingen lov som regulerer lydvolym på konserter. Dette ville vært umulig å måle eller håndheve. En definitiv DB-grense, annet en Folkehelseinstituttets (vage) anbefalinger, ville neppe tjene til annet enn å ødelegge opplevelsen. Konsertlyd skal være høy. Og som Yngve Saur påpekte, er det lydnivå, eksponeringstid og individuelle faktorer som avgjør risikoen. Velger du å klenge på høytalerne under hele konserten, løper du en risiko. Til syvende og sist velger du selv å evt. putte propper i ørene.

Men dette fritar ikke konsertarrangørene fra ansvaret. Hovedansvaret hviler nemlig på dem. Og da fortjener publikum å møte noe annet enn arroganse.